

**UNIVERZITA MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI
FAKULTA PRÍRODNÝCH VIED**

**TRANSFORMÁCIA SÍDELNEJ ŠTRUKTÚRY MESTA BANSKÁ
BYSTRICA, MESTSKEJ ČASTI SÁSOVÁ - RUDLOVÁ**

DIPLOMOVÁ PRÁCA

b7a11b01-3466-43b3-b82f-75502672d05d

2016

Bc. Eliška Pilátová

**UNIVERZITA MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI
FAKULTA PRÍRODNÝCH VIED**

**TRANSFORMÁCIA SIDELNEJ ŠTRUKTÚRY MESTA BANSKÁ
BYSTRICA , MESTSKEJ ČASTI SÁSOVÁ - RUDLOVÁ**

Diplomová práca

b7a11b01-3466-43b3-b82f-75502672d05d

Študijný program: Geografia a rozvoj regiónov

Študijný odbor: Geografia

Pracovisko: Katedra geografie a geológie

Vedúci diplomovej práce: Mgr. Richard Pouš, PhD.

Banská Bystrica 2016

Bc. Eliška Pilátová

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem, že som diplomovú prácu napísala samostatne pod odborným vedením vedúceho diplomovej práce Mgr. Richard Pouš, PhD. a použitú literatúru uvádzam v zozname bibliografických odkazov.

Banská Bystrica 2016

POĎAKOVANIE

Ďakujem vedúcemu diplomovej práce Mgr. Richardovi Poušovi, PhD. za odbornú pomoc a pripomienky pri písaní diplomovej práce. Veľké poďakovanie patrí mojej rodine za podporu počas celého štúdia na univerzite.

ABSTRAKT

PILÁTOVÁ, Eliška Bc. : Transformácia sídelnej štruktúry mesta Banská Bystrica, časť Sásová - Rudlová. [Diplomová práca]. Bc. Eliška Pilátová – Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Fakulta prírodných vied, Katedra geografie a geológie. Vedúci diplomovej práce: Mgr. Richard Pouš, PhD. Banská Bystrica: Fakulta prírodných vied Univerzity Mateja Bela. 2016. 74 s.

Cieľom diplomovej práce je, na základe analýzy a zhodnotenia transformácie morfolologickej, funkčnej a sociálno-demografickej subštruktúry, poukázať na zmeny priestorového vývoja urbánnej štruktúry mestskej časti Sásová - Rudlová od 50. rokov 20. storočia po súčasnosť.

V prvej časti práce popisujeme teoretickú problematiku sídiel a sídelnej štruktúry mesta. V druhej časti práce sa zameriavame na geografickú charakteristiku územia. Jadro práce tvorí analýza zistených údajov o území z historickým máp, ortofotosnímkov, leteckých snímkov, štatistických lexikónov a vlastného terénneho prieskumu. Vymedzili sme si jednotlivé typologické jednotky morfolologickej subštruktúry, kde sme zistili vznik nových typologických jednotiek v sledovanom období, a ich zmenu v priestore a čase. Identifikovali sme si funkčné mestské plochy, analyzovali ich veľkosť a zistili sme zmeny plôch funkčných areálov na území. Pri sociálno-demografickej subštruktúre sme zistili zmeny týkajúce sa obyvateľov, domového a bytového fondu mestskej časti Sásová - Rudlová, kde sme analyzovali údaje zo sčítania obyvateľov, domov a bytov a následne sme porovnávali zmeny vo vybranom období. Pochopili sme, kde a prečo nastala transformácia sídelnej štruktúry územia, a aký má vplyv minulosť na súčasnosť.

Kľúčové slová: mestská časť Sásová - Rudlová, sídelná štruktúra, transformácia

ABSTRACT

PILÁTOVÁ, Eliška Bc.: Transformation of urban structure of Banská Bystrica, district Sásová – Rudlová. [Master's thesis]. Eliška Pilátová – University of Matej Bel in Banská Bystrica, Faculty of science, Department of geography and geology. Doctoral advisor: Mgr. Richard Pouš, PhD. Banská Bystrica: FPV UMB, 2016. 74 p.

The aim of this research is to point out the changes in the spatial development of urban structure of the district Sásová - Rudlová in the 50's of the 20th century till the present using the analysis and evaluation of the transformation of morphological, functional and socio-demographic substructure.

The first part describes the theoretical issues of residences and residential structure of the town. In the second part we focus on the geographical characteristics of the territory. The core of the thesis is the analysis of the data about the territory from historical maps, orthophotos, aerial photos, statistical lexicons and actual field survey. We have identified the individual typological units of morphological substructure, where we found the emergence of new typological units in the period and their change in space and time. We have identified functional urban areas, analyzed their size and found changes in the areas of functional sites throughout the country. We found changes in socio-demographic substructure related to population and housing fund of the district Sásová - Rudlová where we analyzed the data from the census and then we compared the changes in the selected period. We understand where and why the transformation of the residential structure of the area occurred and what impact it has on the past and on the present.

Key words: district Sásová – Rudlová, urban structure, transformation

PREDHOVOR

Práca sa zameriava na zhodnotenie zmien pomocou analýzy priestorového vývoja sídelnej štruktúry na území mestskej časti Sásová - Rudlová, ktorá je súčasťou mesta Banská Bystrica nachádzajúca sa severovýchodne od centra mesta, od 50. rokov 20. storočia po súčasnosť. Analyzuje sa mestská časť Sásová - Rudlová a pre lepšie pochopenie vývoja sa vybrali roky 1955, keď Sásová a Rudlová boli samostatné sídla a rok 1985, kedy už Sásová a Rudlová boli pripojené k mestu Banská Bystrica a realizovala sa výstavba sídliska. V období rokov 1985 až 1990 sa priestorový vývoj vybraného územia rýchlo menil a v roku 1990 sa mierne ustálil, aj preto sa vybral rok 1990 pre ďalšiu analýzu. Rozhodnutím autorky napísať túto prácu bol osobný záujem o toto územie a trvalému bydlisku v mestskej časti Sásová - Rudlová. Hlavným zámerom práce je poukávanie na priestorový vývoj urbánnej štruktúry mestskej časti Sásová - Rudlová a jej transformáciu na základe rozboru sídelnej štruktúry, ktorá zahŕňa analýzu morfolologickej, funkčnej a sociálno-demografickej subštruktúry. Použitím historických máp, katastrálnych máp a leteckých snímok sa vypracovali mapy morfolologickej a funkčnej štruktúry. Sociálno-demografická štruktúra je analyzovaná pomocou údajov zo štatistických lexikónov obcí a údajov zo Štatistického úradu.

Pomocou zhodnotenia výsledkov a taktiež pomocou máp, obrázkov, tabuliek a fotografií bol vytvorený kompaktný obraz o zmenách na vybranom území. Práca môže byť podkladom pre ďalší výskum na území Banskej Bystrice, alebo pre rozhodovanie mesta prípadne podnikateľov o ďalšom vývoji alebo investícií v mestskej časti Sásová - Rudlová.

OBSAH

ČESTNÉ VYHLÁSENIE	2
POĎAKOVANIE	3
PREDHOVOR	6
ZOZNAM ILUSTRÁCIÍ A ZOZNAM TABULIEK	8
ÚVOD	11
1 CIELE PRÁCE	12
2 STRUČNÝ PREHĽAD LITERATÚRY	13
3 METODIKA PRÁCE	14
4 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ PROBLEMATIKY	17
4.1 Charakteristika sídiel	17
4.2 Vývoj sídiel	18
4.3 Vnútna štruktúra mesta	19
4.3.1 Morfológická subštruktúra	19
4.3.2 Funkčná subštruktúra	21
4.3.3 Sociálno-demografická subštruktúra	23
5 GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMIA	24
5.1 Vymedzenie a poloha územia	24
5.2 História	24
5.3 Fyzicko-geografická charakteristika územia	25
5.4 Humánno-geografická charakteristika územia	25
6 VÝSLEDKY	30
6.1 Morfológická intraurbánna subštruktúra	30
6.2 Funkčná intraurbánna subštruktúra	32
6.3 Sociálno-demografická intraurbánna subštruktúra	41
6.3.1 Trvalo bývajúce obyvateľstvo	41
6.3.2 Obyvateľstvo ekonomicky aktívne	45
6.3.3 Domový a bytový fond	50
DISKUSIA	53
ZÁVER	54
RESUMÉ	56
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	58
ZOZNAM PRÍLOH	61

ZOZNAM ILUSTRÁCIÍ A ZOZNAM TABULIEK

Obr. 1 Vývoj počtu obyvateľstva Sásovej a Rudlovej od roku 1850 do roku 2011	26
Obr. 2 Vzdelanostná štruktúra mestskej časti Sásová - Rudlová v roku 2011 (%).....	26
Obr. 3 Religiózná štruktúra obyvateľov mestskej časti Sásová - Rudlová v roku 2011 (%).....	27
Obr. 4 Národnostná štruktúra mestskej časti Sásová - Rudlová v roku 2011 (%).....	27
Obr. 5 Percentuálny podiel areálov z celkovej rozlohy územia mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1955.....	33
Obr. 6 Percentuálny podiel areálov z celkovej rozlohy mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1985	35
Obr. 7 Percentuálny podiel areálov z celkovej rozlohy v mestskej časti Sásová – Rudlová v r. 1990.....	37
Obr. 8 Percentuálny podiel areálov z celkovej rozlohy mestskej časti Sásová - Rudlová v súčasnosti	38
Obr. 9 Percentuálne zastúpenie funkčných areálov z celkovej rozlohy mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1955, 1985, 1990 a súčasnosti.....	39
Obr. 10 Veľkosť funkčných areálov v mestskej časti Sásová - Rudlová (ha)	39
Obr. 11 Veková štruktúra obyvateľstva (%) Sásovej a Rudlovej v roku 1961.....	41
Obr. 12 Pohlavie obyvateľstva (%) v mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1981.....	41
Obr. 13 Veková štruktúra obyvateľstva (%) v mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1981.....	42
Obr. 14 Pohlavie obyvateľstva (%) v mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1991.....	42
Obr. 15 Vekové zloženie obyvateľstva (%) v mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1991.....	43
Obr. 16 Pohlavie obyvateľstva (%) v mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 2011.....	43
Obr. 17 Veková štruktúra obyvateľstva (%) v mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 2011.....	44
Obr. 18 Veková štruktúra obyvateľstva (%) v mestskej časti Sásová - Rudlová za roky 1961, 1981, 1991 a 2011.....	44
Obr. 19 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (%) v r. 1981	46
Obr. 20 Ekonomicky aktívne obyvateľstva (%) v r. 1991	47
Obr. 21 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (%) v r. 2011	48
Obr. 22 Obyvateľstvo ekonomicky aktívne v priemysle (%) v r. 1961, 1981, 1991 a 2011.....	49
Obr. 23 Obyvateľstvo ekonomicky aktívne v poľnohospodárstve v r. 1961, 1981, 1991 a 2011.....	49

Obr. 24 Domový a bytový fond Sásovej a Rudlovej v r. 1961	50
Obr. 25 Domový a bytový fond mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1981	50
Obr. 26 Domový a bytový fond mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1991	51
Obr. 27 Domový a bytový fond mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 2011	51
Obr. 28 Domový a bytový fond mestskej časti Sásová - Rudlová v rokoch 1961, 1981, 1991 a 2011	52
Tab. č. 1 Funkčné areály mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1955	33
Tab. č. 2 Funkčné areály mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1985	35
Tab. č. 3 Funkčné areály mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1990	36
Tab. č. 4 Funkčné areály mestskej časti Sásová - Rudlová v súčasnosti	38
Tab. č. 5 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (%) v r. 1961	45
Tab. č. 6 Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva (%) v r. 1981	46
Tab. č. 7 Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva (%) v r. 1991	47
Tab. č. 8 Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva (%) v r. 2011	48

ZOZNAM SKRATIEK

atď.	a tak ďalej
a i.	a iné
č.	číslo
ČSSR	Československá socialistická republika
GIS	Geografické informačné systémy
ha	hektár
JRD	Jednotné roľnícke družstvo
napr.	napríklad
obr.	obrázok
r.	rok
tab.	tabuľka
WMS	Webová mapová služba

ÚVOD

V minulosti boli Sásová a Rudlová samostatné sídla, ktoré sa nachádzali neďaleko banského mesta Banská Bystrica, ale boli úzko s ním späté. Od roku 1966 sa Sásová a Rudlová pripojili k mestu, a stali sa mestskou časťou s najväčším sídliskom. Banská Bystrica sa pred rokom 1989 výrazne menila v priestorovej štruktúre územia a tieto zmeny sa dotkli aj mestskej časti Sásová - Rudlová, kde sa viazali hlavne na hromadnú bytovú výstavbu. V súčasnosti sa prispôsobuje zmenám, ktoré nastali v minulosti, a odstraňujú sa problémy sídelnej štruktúry, ktoré sa objavujú v súčasnej dobe, aj preto je dôležité, čo a prečo predchádzalo týmto skutočnostiam.

Diplomová práca je zameraná na transformáciu urbánnej sídelnej štruktúry mestskej časti Sásová - Rudlová, kde sa zameriavame na jej rozbor v jednotlivých subštruktúrach a to v morfolologickej, funkčnej a sociálno-demografickej. V prvej kapitole sme si definovali ciele práce, kde sme si určili čiastkové ciele pre naplnenie hlavného cieľa práce. Druhá kapitola je zameraná na metodiku práce, kde rozoberáme použité metódy pri práci s literatúrou, mapami a tabuľkami k jednotlivým skúmaným rokom. Tretia kapitola je venovaná teoretickej problematike, kde sme pracovali s publikáciami a vedeckými prácami, ktorých témy sú venované sídelnej štruktúre a jej transformáciám.

Geografická charakteristika územia je rozobraná v štvrtej kapitole. Je členená na fyzicko-geografickú charakteristiku, históriu a humánno-geografickú charakteristiku.

Analytická časť práce rozoberá vývoj sídelnej štruktúry, v rokoch 1955, 1985, 1990 a v súčasnosti, kde sme skúmali zmeny na základe vypracovania máp, tabuliek a grafov k morfolologickej, funkčnej a sociálno-demografickej subštruktúre územia. K morfolologickej a funkčnej subštruktúre sme vypracovali grafické a mapové podklady za všetky vybrané roky, ktoré nám umožnili priestorovú analýzu, a tým sme lepšie pochopili zmeny v sídle. Sociálno-demografickú subštruktúru sme analyzovali zo štatistických lexikónov obcí, z ktorých sme získali údaje o územných jednotkách a aj informácie na úrovni základných sídelných jednotiek. Spracovali sme údaje o počte obyvateľov, ekonomicky aktívnych obyvateľov a o domovom a bytovom fonde pre roky 1961, 1981, 1991 a 2011.

Práca obsahuje grafické prvky v podobe máp, obrázkov a tabuliek. Fotodokumentácia približuje jasnejší obraz o území v minulosti a súčasnosti. V práci sa zameriavame na lepšie pochopenie vývoja urbánnej sídelnej štruktúry mestskej časti Sásová - Rudlová a jej transformáciu od roku 1955 po súčasnosť.

1 CIELE PRÁCE

Cieľom diplomovej práce je poukázať na priestorový vývoj urbánnej štruktúry mestskej časti Sásová - Rudlová na základe analýzy čiastkových sídelných subštruktúr od 50. rokov 20. storočia po súčasnosť.

Určením čiastkových cieľov sme dosiahli hlavný cieľ:

Prvým cieľom je sumarizácia archívneho materiálu o území mestskej časti Sásová - Rudlová, kde je dôležitá práca hlavne s monografiou, historickými mapami, historickými fotografiami a historickými štatistickými lexikónmi. Taktiež je potrebný vlastný terénny prieskum na vypracovanie podkladov pre súčasnosť.

Druhým dôležitým čiastkovým cieľom je vypracovať grafické podklady morfolologickej, funkčnej a sociálno-demografickej subštruktúry, ktoré slúžia pre analýzu v rokoch 1955, 1985, 1990 a v súčasnosti.

Tretím parciálnym cieľom je analýza výsledkov a identifikácia zmien v jednotlivých vybraných rokoch.

Posledným čiastkovým cieľom je zhodnotenie zmien, následnou komparáciou výsledkov analýzy o morfolologickej, funkčnej a sociálno-demografickej subštruktúry, ktoré nastali v sledovanom období.

2 STRUČNÝ PREHĽAD LITERATÚRY

Transformácia sídelnej štruktúry je predmetom výskumu mnohých slovenských a zahraničných autorov. Väčšina prác sa venuje transformácií po roku 1989, ale v ktorých nájdeme všeobecné poznatky o transformácií, ktoré sa dajú aplikovať na rôzne obdobia vývoja miest.

Základným knižným titulom na vypracovanie geografickej charakteristiky mestskej časti Sásová - Rudlová bola publikácia s názvom Sásová a Rudlová monografia obcí, kde M. Pecník a V. Sklenka (2010) rozsiahle podávajú historické aj súčasné údaje o danom území a taktiež obsahuje veľa historických fotografií, historických máp a leteckých snímok.

Vývojom sídiel sa venuje V. Baran a O. Bašovský (1998) v skriptách Geografia sídiel, z ktorých sme čerpali informácie o charakteristike sídiel a v zozname literatúry sme našli ďalšie práce zaoberajúce sa sídlami.

Článok Adaptačná transformácia intraurbánnych štruktúr vv postsocialistickom období: Ontologické a epistemologické úvahy od R. Matloviča (2014) nám poskytlí obraz o dynamike intraurbánnych štruktúr na Slovensku po roku 1989.

V článku Tranzitívna podoba mesta a jeho intraurbánnych štruktúr v ére postkomunistickej transformácie a globalizácie sa R. Matlovič (2004) zaoberá dynamickými zmenami v intraurbánnej štruktúre mesta v post-komunistických krajinách, z ktorého sme získali obraz o o rozvoji socialistického mesta.

Výskumom morfolologickej subštruktúry mesta sa zaoberal M.R.G. Conzen (1962) vo svojej práci The Plan Analysis of an English City Centre, kde v nej popísal ako sa odzrkadľujú zmeny pôdorysu v jednotlivých formách a charakterizoval dynamiku vývoja morfolologickej subštruktúry. Touto subštruktúrou sa venoval vo svojej vedeckej práci Morfologicko-genetický prístup v kontexte geografického bádania vnútornej štruktúry mesta aj R. Matlovič (1994), ktorý si vymedzil 3 morfologické typy a 13 subtypov a aplikoval to území mesta Prešov. Funkčnou subštruktúrou sa zaoberala D. Popjaková (1998) v článku Funkčné využitie mesta Bardejov, kde sa zaoberala funkčným využitím intravilánu mesta Bardejov, kde sme získali informácie o formách využitia zeme. Pre lepšie pochopenie výskumu sociálno-demografickej subštruktúry nám poslúžila práca S. Ondroša a P. Koreca (2006), kde v článku Súčasný dimenzie sociálno-demografickej priestorovej štruktúry Bratislavy poodhaľujú súčasnú sociálno-demografickú štruktúru hlavného mesta s postupmi faktorovej ekológie. V publikácii Geografia priestorovej štruktúry mesta sa R. Matlovič (1998) podrobnejšie zaoberá vnútornou intraurbánnou štruktúrou sídla mesta Prešova.

3 METODIKA PRÁCE

Pri zostavovaní práce bolo kľúčovou úlohou práca s literatúrou, monografiou, historickými mapami, historickou katastrálnou mapou, leteckými snímkami, ortofotosnímками a štatistickými údajmi o území. Taktiež bol veľmi dôležitý terénny prieskum mestskej časti Sásová - Rudlová. Rozhodli sme sa vybrať rok, kedy ešte boli Sásová s Rudlová samostatné sídla. Archívne materiály, ktoré sme získali nám ovplyvnili rozhodnutie na výber roku 1955. Rok 1985 sme si vybrali hlavne kvôli tomu, že sa intravilán mestskej časti Sásová - Rudlová značne rozrástol a v období od roku 1985 po rok 1990 sa udiali najvýraznejšie zmeny v štruktúre sídla pri stavbe sídliska. Výber roku 1990 bol ovplyvnený zmenou režimu po roku 1989, ktorý znamenal koniec výstavby sídliska. Dostupnosť materiálu taktiež ovplyvňoval výber. Pre vypracovanie súčasnosti sme urobili terénny prieskum, kde sme si pomáhali ortofotosnímками z roku 2010 (Topografický ústav) a z roku 2012 (google maps).

Pri spracúvaní údajov a ich rozbor sme použili nasledovné metódy podľa Demeka (1987):

Metóda vysvetľujúceho opisu, kde geografický opis je na základe terénneho výskumu, a je realistický a priestorovo lokalizovaný, obsahujúci zber dát a systematizáciu údajov. Túto metódu sme aplikovali v celej práci pre správne pochopenie výsledkov.

Porovnávací metóda slúži na posúdenie významu istých skutočností, kde podstata spočíva v porovnaní a objavení zhody a rozdielov vlastností, stavu, procesov dvoch a viacerých geografických objektov a javov a to tak susedných a existujúcich v rovnakom čase, ako aj od seba vzdialených v priestore a čase. Zisťujú sa rozdiely v procese vývoja a s tým súvisiacich odlišností a rozdielností znakov. Túto metódu sme použili hlavne na porovnanie historických máp a leteckých snímok, kde sme porovnávali navzájom obdobia v rokoch 1955, 1985, 1990 a so súčasnosťou a zisťovali sme rozdiely v priestorovom vývoji a zhody v rôznych obdobiach. Taktiež sme túto metódu použili pri porovnávaní údajov zo sčítania obyvateľov, domov a bytov, kde sme porovnávali roky 1961, 1981, 1991 a 2011. Sčítanie sa uskutočňuje každých desať rokov a dané roky sčítania sme vybrali pre ich najbližšie obdobie vypracovania k nami vybraným rokom v morfolologickej a funkčnej subštruktúry.

Kartografická metóda, je metóda, pri ktorej sa skúmajú kartografické diela. K základným metódam skúmania mapy patrí mapovanie geografických objektov, meranie na mapách, analýza mapového obsahu a taktiež máp z rôznych období. Použitie tejto metódy sme aplikovali pri študovaní topografických máp z rôznych období, kde sme sa snažili

analyzovať mapový obsah a uskutočňovali meranie na vypracovaných mapách.

Metóda príčiny a následku sa v geografii pri štúdiu krajinskej sféry opiera o predpoklad, že každá príčina má svoj následok. Existencia vzájomných príčinných vzťahov v krajinskej sfére vysvetľuje ich polohu, tvar a správanie. Túto metódu sme uplatňovali pri identifikáciách vzťahov v sídle a hodnotili, aký mali dopad udalosti z minulosti na súčasnosť.

Historická metóda je metóda vychádzajúca zo zásady, že konkrétnu postupnosť javov možno objasniť štúdiom vzniku ďalšieho vývoja týchto javov. Slúži aj pri utváraní geografických prognóz a pri retrospektívnej metóde. Túto metódu sme použili pri práci s historickými mapami.

Metóda GIS založená na využívaní geoinformačných technológií nám pomohla pri vypracovávaní práce v programe. Pri tejto metóde sme použili program ArcGis 10.2. Program obsahuje tri aplikácie. Aplikáciu ArcMap sme využili na mapovanie, edičné úlohy a analýzu mapového materiálu. Na záznam metadát, správu priestorových dát, štruktúru databáz a dátového modelu sme využili aplikáciu ArcCatalog. V aplikácii ArcToolbox sme uskutočnili priestorové operácie a konverziu dát.

Pri spracúvaní údajov sme podľa Koreca (1989) použili:

Matematicko-štatistickú metódu pri ktorej sa pracuje s rozsiahlymi a s rôznymi kvantitatívnymi ukazovateľmi, s ktorými je nutné pri výskume pracovať. Metódu sme aplikovali pri práci s výsledkami analýzy a pri tvorbe tabuliek.

Na fyzicko-geografickú charakteristiku územia sme použili Atlas krajiny Slovenska (2002). Humánno-geografickú charakteristiku sme vypracovali na základe vlastného terénneho prieskumu a informácie o obyvateľoch nám poskytol Štatistický úrad a historické štatistické lexikóny.

Podkladom morfolologickej a funkčnej subštruktúry územia pre rok 1955 sme požili leteckú snímku Sásovej a Rudlovej z roku 1955 (Pecník, M.; Sklenka, V., 2010). Pre lepšie pochopenie zmeny morfolologickej a funkčnej subštruktúry sme použili topografickú mapu z roku 1964, ktorú spravuje Slovenská agentúra životného prostredia na webovom portáli.

Pre analýzu roku 1985 sme použili viacero podkladov. Z Útvaru hlavného architekta v Banskej Bystrici sme získali topografickú mapu mestskej časti Sásová - Rudlová v mierke 1:10 000 z roku 1985 a taktiež nám bola poskytnutá katastrálna mapa z roku 1985. Pre ďalšiu analýzu sme použili aj leteckú snímku z roku 1987 (Pecník, M.; Sklenka, V., 2010).

Rok 1990 sme analyzovali z topografickej mapy z roku 1990 v mierke 1: 10 000, ktorú sme získali cez WMS službu. Pre lepší obraz o zmene na vybranom území sme porovnávali leteckú snímku z roku 1987 (Pecník, M.; Sklenka, V., 2010)

Súčasnú morfológickú a funkčnú subštruktúru sme vypracovali pomocou ortofotosnímkov z roku 2010, ktoré nám boli poskytnuté z Topografického ústavu, a ortofotosnímkov z roku 2012 (google maps) a taktiež sme robili vlastný terénny prieskum územia.

Na analýzu morfológickej subštruktúry územia sme vychádzali z typologických jednotiek podľa Matloviča (1993). Vyčlenil morfológické jednotky a zaradil ich do 13 morfogenetických subtypov. Pomocou analýzy sme identifikovali niekoľko subtypov, ktorým sa podrobnejšie venujeme vo výsledkoch.

Mapy funkčnej subštruktúry sme vytvorili na základe skúmania topografických máp, leteckých snímok a ortofotosnímkov. V hraniciach zastavaného územia sme si vymedzili areály bývania, areály práce, areály rekreácie, areály dopravy, vodné toky a plochy a mestsky nevyužívané areály (Matlovič, 1998, Popjaková, 1998, Liszewski, 1978).

Na analýzu sociálno-demografickej subštruktúry sme podľa Matloviča (1998) použili štatistické lexikóny obcí pre roky 1961, 1981, 1991 a 2011. Zo štatistického lexikónu obcí ČSSR 1965 sme spracovali údaje sčítania ľuďí, domov a bytov z roku 1961. Zo štatistického lexikónu ČSSR 1985 sme spracovali výsledky sčítania ľudu, domov a bytov za rok 1981. Štatistický lexikón obcí Slovenskej republiky 1992 nám poslúžil na analýzu sčítania ľudu, domov a bytov za rok 1991. Údaje pre rok 2011 sme spracovali zo štatistického lexikónu obcí Slovenskej republiky a taktiež nám boli poskytnuté údaje zo Štatistického úradu Slovenskej republiky. Údaje o počte obyvateľov, ekonomicky aktívnych obyvateľov a o domov a bytovom fonde sme spracovali do tabuliek a do grafických podkladov.

4 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ PROBLEMATIKY

V rámci premeny prostredia podľa Curdesa (1993) vidíme, že každá populácia sa snaží o čo najlepšie a najvhodnejšie pretvorenie štruktúry mesta k realizácii svojich potrieb. Prirodzené je, že sa u rozdielnych populácií budú líšiť nároky na využitie priestoru. Premieta sa tu veľké množstvo javov a tieto javy môžeme považovať za zmeny v chovaní, zmeny v hodnotách a v prístupoch. Priestor tak môžeme vnímať ako interné médium, v ktorom prebiehajú rôzne zmeny.

Územie mestskej časti Sásová - Rudlová prešlo od roku 1955 výraznou transformáciou sídelnej štruktúry, a pre to je nutné sa oboznámiť s rôznymi pojmami ako sídelná štruktúra, sídlo, obec, mesto, intravilán, ktoré často spomíname v práci.

4.1 Charakteristika sídiel

Podľa Barana a Bašovského (1998) sa pojem obec a sídlo nestotožňujú, ale pri analýze sídelnej štruktúry väčších celkov sa tieto pojmy stotožňujú, i keď toto stotožňovanie je nesprávne a prípustné je iba v územiach, kde neprebehla integrácia obcí a nevyskytujú sa areály disperzného osídlenia. V ostatných územiach, ku ktorým zaradujeme aj územie Slovenska je nevyhnutné tieto termíny rozlišovať.

Obec je samostatná štatisticko-administratívna jednotka, nie geografická, a ktorá je vymedzená za právny účel, ako základná jednotka administratívno-územného členenia štátu. Sídlom nazývame každý sídelný útvar, ktorý sa skladá zo zoskupenia trvalých ľudských obydlií. Obec sa taktiež skladá z jedného alebo z viacerých sídiel (Baran, Bašovský, 1998).

Sídlo je pojem geografický a je to zoskupenie určitého počtu budov, ktoré plnia obytnú funkciu, ale ju aj nemusia plniť. Sídla taktiež predstavujú priestor, kde obyvatelia realizujú svoje každodenné aktivity (Baran, Bašovský, 1998). Podľa Svetlíka (1978) je sídlo uzavreté a od iných sídelných útvarov priestorovo oddelené prostredie pre spoločenský život.

Podľa Ivaničku (1983) je najzákladnejším členením sídel ich rozdelenie na vidiecke a mestské, a to podľa spôsobu zástavby, vzájomného vzťahu, vybavenosti a veľkosti.

Vidiecke sídlo podľa Supuku, Hreška a Končekovej (2003) tvorí prímestské obce a dediny, ktoré sú prvotnými urbanistickými útvarmi na svete s prioritnou funkciou rozvíjania poľnohospodárskej malovýroby a veľkovýroby vo svojom zázemí, podhorské osady a horské osídlenia ako historické sídla hutníkov, baníkov, drevárov, uhliarov a panských poľovníkov.

Šteis (1985) definuje mesto ako priestor pre rozvoj spoločnosti, kde spoločenstvo uspokojuje svoje sociálne, ekonomické, technické, rekreačné a priestorové potreby človeka. Je to priestor ekonomických aktivít, vyspelej deľby práce a trhu práce, kapitálu, materiálových a duševných hodnôt a taktiež je to priestor s najvyššou koncentráciou obyvateľstva, výstavby, služieb a dopravy.

V minulosti sa Sásová a Rudlová taktiež orientovali väčšinou na poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo. V súčasnosti svoju úlohu plní ako priestor mesta a vidíme aj jeho typické vlastnosti v priestore mestskej časti Sásová - Rudlová.

Intravilán alebo zastavané územie si bližšie definujeme podľa zbierky zákonov. Pri vymedzovaní skúmaného územia sme sa neriadili podľa písmena d), vzhľadom na to, že sa snažíme o čo najpresnejší obraz územia v minulosti a v súčasnosti, a tieto pozemky odrážajú budúci stav, preto nie sú relevantné pri našom výskume.

„Zastavané územie obce tvorí jedno alebo viac priestorovo oddelených zastavaných území v katastrálnom území obce, resp. v súbore katastrálnych území v správe obce. Zastavané územie je súbor

- a) stavebných pozemkov, zastavaných plôch, dvorov a susedných parciel, ktoré sa užívajú na účel, na ktorý boli stavby uskutočnené,
- b) poľnohospodárskych pozemkov a vodných plôch obklopených parcelami uvedených v písmene a),
- c) pozemkov ostatných plôch,
- d) pozemkov vhodných na zastavanie vymedzených na tento účel schválených územným plánom obce alebo schváleným územným plánom zóny,
- e) pozemkov, ktoré podľa schváleného územného plánu obce alebo schváleného územného plánu zóny sú určené na umiestnenie stavieb na účel uspokojovania voľnočasových a rekreačných potrieb obyvateľstva (rekreácie)“ (Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon)).

4.2 Vývoj sídiel

Vznik mesta Banskej Bystrice v roku 1255 podmienovala ťažba rúd zlata, striebra, medi a železa (Kmeť, 1989). V stredoveku malo mesto zväčša banskú, remeselnú a obchodnú funkciu (Baran, 2002).

V starej mestskej oblasti v Európe vzniklo veľa nových miest v banských oblastiach, najmä uhoľných panvách ale aj mimo nich a hlavnou podmienkou vzniku miest bol

priemysel, doprava a príležitostne tretí sektor. S rozvojom priemyslu a ostatných novodobých funkcií mestá plošne rýchlo rastú a pohlcujú následne blízko ležiace sídla a mestá. V mestách industriálnej epochy prebieha urbanizácia, ktorú definujeme tým, že vedúcimi mestotvornými funkciami sa stali služby, t.j. aktivity terciálnej a kvartciálnej sféry. Aj preto súčasnú urbanizáciu nazývajú urbanizáciou tretieho sektoru (Baran, Bašovský, 1998).

Vývoj mestského sídla v ČSSR bol dôležitým znakom povojnového obdobia, pretože sa uskutočňuje industrializácia stavebníctva, ktorá zaručuje rýchle tempo výstavby nových bytov i priemyselných podnikov, čím sa dosahuje prudký rast miest. Prudký rast miest a budovanie sídlisk na zelenej lúke bolo spôsobené rozmiestňovaním výrobnnej sily, ktoré neboli v celoštátnom záujme, ale v úzko chápaných lokálnych záujmoch (Svetlík, J., 1978).

Podľa Barana (2002) bol za posledné tri desaťky rokov 20. storočia rast mesta Banská Bystrica kvantitatívny, odrazilo sa to v podobe založených neurbánných sídlisk s neidentickou panelovou výstavbou.

4.3 Vnútoraná štruktúra mesta

Podľa Matloviča (2002) chápeme priestorovú štruktúru mesta ako mnohorozmernú a mnohovrstevnú superštruktúru, ktorá je tvorená vzájomne sa podmieňujúcimi intraurbánnymi štruktúrami (fyzická, morfológická, funkčná a sociálno-demografická). Maik (1992) tvrdí, že priestorová štruktúra sa skladá z morfológickej, sociálno-demografickej a funkčnej subštruktúry, ktoré sa vzájomne ovplyvňujú. Ďalej v práci budeme riešiť morfológickú, funkčnú a sociálno-demografickú subštruktúru. Fyzická subštruktúra, ktorá je tvorená prírodnými prvkami krajinej sféry je najstabilnejšia v čase a priestore aj preto sme sa nevenovali jej výskumu.

4.3.1 Morfológická subštruktúra

Morfológickú subštruktúru mesta tvorí priestorové rozmiestnenie a vzájomné väzby medzi morfológickými elementami. K hlavným morfológickým elementom zaradíme ulice, námestia, parcely a z nich vytvorené urbanistické bloky a budovy rôzneho druhu (Conzen, 1960). Zmeny pôdorysu sa odzrkadľujú v jednotlivých urbanistických formách, kde zaradíme ulice, námestia, stavebné pozemky a budovy. Pri morfológickej subštruktúre rozlišujeme dva typy procesov a to adíciu a transformáciu. Adičný proces, ktorý nastáva v morfológickom cykle v rôznych časových obdobiach rozdeľuje Conzen (1960) na fázy:

Prvú iniciálnu fázu, kde sú vymedzené parcely s výstavbou prvej zástavby definuje s nízkym stupňom zastavanosti. Druhá fáza je vyplňovacia, ktorá je typická zahusťovaním zástavby, alebo rozčlenením pôvodných parciel. Tretia fáza sa nazýva kulminačná a je charakteristická vysokým zastavaním, a s maximálnym zastavaním sa zástavba zvyšuje vertikálne. Štvrtá fáza je recesívna, v ktorej zastavanosť sa znižuje aj v dôsledku asanácie zástavby. Piatu fázu nazýva mestský úhor, kde je zástavba buď odstránená alebo nevyužívaná, čo znamená plochu pre novú výstavbu.

Transformačné procesy sú typické zmenami urbanistických foriem, kde zaraďujeme spájanie, rozdeľovanie a zmeny tvarov pozemkov a urbanistických blokov, vkladanie nových ulíc, zmena smeru ulíc, či vznik alebo zánik námestí. Tieto procesy nemajú cyklický charakter. K transformačným procesom zaraďujeme ortomorfózu, hypermetamorfózu a metamorfózu. Pri ortomorfóze je zachovaná základná kostra pôvodnej morfolologickej subštruktúry, ale prebiehajú tu iba jednoduché procesy, ako spájanie alebo delenie parciel. S metamorfózou prebieha zánik všetkých pôvodných prvkov morfolologickej subštruktúry a vznikajú nové. Hypermetamorfóza predstavuje kombináciu ortomorfózy a metamorfózy (Conzen, 1960).

Rozbor morfolologickej subštruktúry mesta spočíva v analýze pôdorysu mesta a vo vyčleňovaní relatívne homogénnych jednotiek na území mesta z hľadiska operácie s hlavnými morfológickými elementami (Matlovič, 1994).

Podľa Matloviča (1998) rozdeľujeme morfológické typy na:

Typ A obsahuje územia pôvodných samostatných vidieckych sídiel, ktoré sa stali súčasťou administratívneho územia mesta. Subtyp A.1. sa vyznačuje najstaršou obytnou zástavbou, nachádzajúcou sa v jadrách pôvodných samostatných sídiel, ktoré sa formovali od 13. storočia. Subtyp A.2 je charakterizovaný novšou obytnou zástavbou, ktorá sa utvorila v súvislosti s rozširovaním vidieckych sídiel v 2. pol. 20. storočia. Takáto zástavba vznikala na voľných plochách. Oproti subtypu A.1. má pravidelnejšiu uličnú sieť a parcelizáciu. Areály subtypom A.3. sú tvorené rozptýlenou obytnou zástavbou, ktorá vznikla na perifériách územia mesta. Vznik zástavby siaha do 19. storočia ale staré obytné domy boli väčšinou nahradené novými v 20. storočí.

Typ B predstavuje územia mestského charakteru. Subtyp B.1. predstavuje pôvodnú stredovekú zástavbu. B.2. subtyp má morfogeneticky heterogénnu zástavbu v okolí historického jadra. Subtyp B.3 sa vyznačuje s dominanciou jednorodinných a vilových domov z obdobia od konca 19. do 1. pol. 20. storočia. Štvrte s dominanciou rodinných domov postavené v období 50.- 60. rokov 20. storočia predstavuje subtyp B.4. B.5. subtyp

predstavuje dominanciu vilových domov zo 70.- 90. rokov 20. storočia. Viacpodlažnou zástavbou z konca 40. a do 50. rokov 20. storočia charakterizuje subtyp B.6. Subtyp B.7. sa vyznačuje dominanciou viacpodlažnej blokovej zástavby zo 60.- 70. rokov 20. storočia. B.8. subtyp zahŕňa viacpodlažnú blokovú zástavbu z 80.- 90. rokov 20. storočia.

Typ C zahŕňa územia s výrobnou funkciou, kde patrí subtyp C.1. areály priemyslu, dopravy a skladového hospodárstva a subtyp C.2. areály poľnohospodárskej výroby.

4.3.2 Funkčná subštruktúra

Funkčno-priestorovú subštruktúru mesta utvára rozmiestenie a vzájomné vzťahy území, ktoré plnia vymedzené funkcie. Výskum funkčno-priestorovej subštruktúry mesta sa zväčša opiera o analýzu využitia zeme na teritóriu mesta (Matlovič, 1994).

Funkčnou subštruktúrou sa zaoberá viacero autorov. Pre analýzu v hraniciach intravilánu sme si špecifikovali funkčné areály podľa Matloviča (1998), Popjakovej (1998) a Liszevského (1978), ktoré sa nachádzajú na území. Sú to **areály bývania, areály práce, areály rekreácie, areály dopravy, vodné toky a plochy a mestsky nevyužívané areály**.

Podkategórie funkčných plôch sme si vymedzili na základe legendy územného plánu Banskej Bystrice.

Areály bývania charakterizujeme ako priestor pre bývanie, ktorý chápeme ako súhrn činností a procesov človeka zabezpečujúcich jeho biologicko-fyziologické potreby, reprodukciu populácie, zdravia a pracovnej sily, podmienky pre kultúru, vzdelávanie, súkromie i spoločenský život a ochranu pred nepohodou a nebezpečenstvom (Kavan, 1984). Areál bývania podľa Supuka a kol. (2000) rozdeľujeme na individuálnu bytovú výstavbu (IBV) a hromadnú bytovú výstavbu (HBV). Individuálna bytová výstavba býva 1-3 podlažná a je predstavovaná rodinnými domami, ktoré môžu byť izolované, radové, átriové a terasové. Hromadná bytová výstavba býva viacpodlažná, výškovo diferencovaná, horizontálne zložitá, v rôznych pôdorysných tvaroch, ale aj rozmanitého hĺbkového architektonického členenia. V reálnych štrukturálnych podmienkach slovenských miest sú obytné súbory koncentrované samostatne, obvyčajne nazývané sídliskami a postavené najmä v rokoch 1950 až 1990.

Areály práce predstavujú objekty a zariadenia mestotvorných a mestoobslužných pracovných funkcií. Členíme ich do troch podkategórií. Prvá podkategória je primárna sféra, kde zaraďujeme najčastejšie dobývacie priestory ako bane, lomy, štrkoviská na perifériách intravilánu. V mestách sa stretávame s areálmi poľnohospodárskej výroby. V druhej podkategórii charakterizujeme sekundárnu sféru, ktorá zahŕňa areály priemyselnej a

remeselnej výroby, najmä továrne. Tie sú najrozsiahlšími funkčne homogénnymi areálmi v meste nachádzajúce sa zväčša na okraji. Tretia podkategória je terciálna a kvartérna sféra, ktorú reprezentujú areály s obslužnými činnosťami. Tieto areály sú dnes jedným z najpočetnejších funkčných priestorov mesta (Pouš, 2013).

Areály rekreácie prispievajú na fyzické a psychické zotavenie obyvateľov a sú voľne prístupné alebo vymedzené pre konkrétnu skupinu ľudí (Pouš, 2013). Podľa Supuku a Vreštiaka (1984) rekreáciu môžeme charakterizovať ako súbor dobrovoľných aktivít a činnosť človeka, ktoré sú spojené s odpočinkom, osviežením, regeneráciou fyzických a duševných síl a taktiež so spoznávaním hodnôt prírody, objektov a zariadení kultúrneho dedičstva spoločnosti. Rozlišujeme štyri podkategórie. Do prvej zaraďujeme plochy športu, ktoré definujeme ako verejné športové zariadenie a areály ako plaváreň, štadión, a ktoré nie sú integrálnou súčasťou zariadení z iných kategórií, ako napríklad školské telocvične. Záhradkárske osady patria do druhej podkategórie, kde sa nachádza takzvaná vyhradená zeleň krátkodobej rekreácie. Areály sú určené iba pre vyhradenú skupinu používateľov. V tretej podkategórii sú cintoríny, ktoré nazývame špeciálnymi areálmi, pretože okrem svojej dominantnej funkcie majú aj rekreačnú funkciu a vysoký podiel zelene plní aj environmentálne funkcie v meste. Do piatej podkategórie zaraďujeme parky a verejnú zeleň, ktoré sa vyznačujú plochami nízkej, strednej a vysokej zelene s parkovými úpravami alebo bez nich, len pravidelne ošetrované (Pouš, 2013).

Areály dopravy, teda ich plochy, by mohli byť zaradené do terciálnej sféry pracovných funkcií ale majú špecifickú úlohu v procese fungovania každého sídelného útvaru. Necharakterizujeme ich ako izolované areály, ale ako siete. Špecifické nároky na lokalizáciu v priestore vyčleňujú samostatne rozdelené dve subkategórie. Prvá zahŕňa plochy dynamickej dopravy, kde rozlišujeme ulice, námestia, železnice, plavebné kanály a podobne. Majú líniový charakter, ale pri mapovaní vo veľkej mierke sa niektoré javia aj ako plošné prvky. Do druhej podkategórie zaraďujeme plochy statickej dopravy, ktorá zahŕňa samostatne stojace zariadenia ako hromadné garáže a parkoviská, zariadenia prekládky, autobusové a železniční nástupištia a letiská (Pouš, 2013).

Vodné toky a plochy sú bežnou súčasťou zastavaných území a mohli by byť zaradené medzi plochy rekreácie alebo dopravy. Ale zvyčajne sú uvádzané samostatne (Pouš, 2013).

Mestský nevyužitý areály podľa Matloviča (1998) sa prejavujú kvôli zmenám funkčnej subštruktúry. Nevyužitý plochy zaraďujeme k negatívnym elementom funkčno-priestorovej subštruktúry mesta. Najväčší výskyt zaznamenávame v kontaktnej zóne

rozličných foriem využitia zeme na styku zastavanej a nezastavanej plochy územia, kde tieto areály sú sprievodným znakom prebiehajúceho procesu funkčnej sukcesie, ktorá je spätá s priestorovou expanziou mesta.

4.3.3 Sociálno-demografická subštruktúra

Sociálno-demografická subštruktúru mesta reprezentuje priestorovú diferenciáciu v rozmiestnení ľudí s vymedzenými sociálno-demografickými charakteristikami a s danými podmienkami bývania (Matlovič, 1994). Obytné areály mesta sú vo vzťahu k základným charakteristikám svojho obyvateľstva zložito diferencované prítomnosťou funkcie bývania. K výskumu obytných areálov disponuje geografia mesta metodickým aparátom skúmajúcich ich zložitú sociálno-demografickú subštruktúru na základe objektívne merateľných ukazovateľov (Ondroš, Korec, 2006). Sociálno-demografická subštruktúra je úzko viazaná k priestorovej subštruktúre morfolologickej a funkčnej (Matlovič, 1998).

5 GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMIA

5.1 Vymedzenie a poloha územia

Mestská časť Sásová - Rudlová sa rozprestiera v severnej časti Zvolenskej kotliny. Z administratívno-správneho členenia Slovenska sa mestská časť Sásová - Rudlová nachádza v Banskobystrickom kraji v okrese Banská Bystrica, je začlenená do administratívneho územia Banskej Bystrice v katastrálnom území Sásová. Vybrané územie sa nachádza severovýchodne približne 5 kilometrov od centra mesta. V katastrálnom území Sásovej tvorí zastavané územie približne polovicu rozlohy územia katastra a v ňom sa nachádza v juhozápadnej a centrálnej časti. V južnej časti územia sme si vymedzili hranicu na začiatku železničného mostu na Rudlovskej ceste, ktorá pokračuje smerom k centru mesta. Rozhodnutie ovplyvňovala zástavba, ktorá sa redukuje pred mostom, pretože za ním nie je viditeľne oddelená od mesta a ťažko by sa vymedzila hranica. Súčasný urbanistický územie mestskej časti Sásová - Rudlová je vymedzené v rámci katastrálnych hraníc, ktoré tiež ovplyvňovali hranicu nášho územia.

5.2 História

Od 2. polovice 13. storočia vznikajú na teritóriu mesta Banská Bystrica poddanské usadlosti, z ktorých sa vytvorili aj obce Sásová a Rudlová (Kmeť, S., 1989).

Prvá písomná zmienka o dedine Sásová pochádza z roku 1350. Majiteľom dediny bol Mikuláš Sas. Majetková držba komesa Ondreja sa okrem rozsiahleho pozemkového majetku medzi Banskou Bystricou a Slovenskou Ľupčou darovaného v r. 1263 kráľom Belom IV. vzťahovala na chotáre a banské teritórium Banskej Bystrice. Patrili mu majetky na území neskorších dedín Sásová, Rudlová, Nemce, Kynceľová a Richtárová. Synovia Mikuláša Sasa boli spomenutí v konfirmačnej listine z roku 1338. Boli nimi Anton, Demeter, Detrich, Havel, Vavrinec, Ján, Mikuláš a Dávid. Potomci Detricha bol syn Mikuláš a dcéra Alžbeta, ktorá sa vydala za banskobystrického richtára Rudelina. Venom mu priniesla majetky a medzi nimi bola aj juhovýchodná časť chotára Sásovej, kde sa koncom 14. storočia vyvinula samostatná dedina Rudlová. Jeho synovia v 15. storočí vystupovali ako zemanovia z Rudlovej a Kynceľovej. Prvá zmienka o dedine Rudlová sa objavila v sťažnosti na zemanov z Rudlovej a Kynceľovej pre protiprávne ťaženie dreva v lesoch Juraja, syna Barlu zo Sásovej a jeho nevlastného brata Jána z Kvačian. Obe obce boli pre svoju poľnohospodársku výrobu potravinovým zázemím mesta. V roku 1838 zakúpila obec pre školu pozemok a neskôr postavila budovu. V Rudlovej sa uskutočnila elektrifikácia v roku

1937. V Sásovej sa začala elektrifikácia až v druhej polovici roka 1938. V tomto roku sa začala aj výstavba obecného vodovodu a obec získala financie na výstavbu školy. Pôvodná evanjelická škola v Sásovej sa zmenila na dvojtriednu štátnu ľudovú školu. Pre športovanie obyvateľov od roku 1934 slúžila plaváreň. O duchovný náboženský život sa starala katolícka a evanjelická cirkev. V roku 1953 bol zrušený starý cintorín a zriadený nový. Obe obce mali prosperujúce JRD. Rozvíjal sa spolkový život a zo športov najmä futbal, volejbal a lyžovanie. V roku 1966 sa obidve obce stali súčasťou mesta Banská Bystrica. Od tohto roku sú mestskými časťami. V 70. a 80. rokoch sa uskutočnila rozsiahla výstavba nového sídliska, ktoré obe obce spojilo. Výstavba sprevádzala vykupovanie pozemkov od Rudlovčanov a Sásovčanov za nízke ceny. Kvôli hustote premávky sa museli projektovať aj hlavné cestné dopravné spojenia do Rudlovej a Sásovej (Pecník, Sklenka, 2010).

5.3 Fyzicko-geografická charakteristika územia

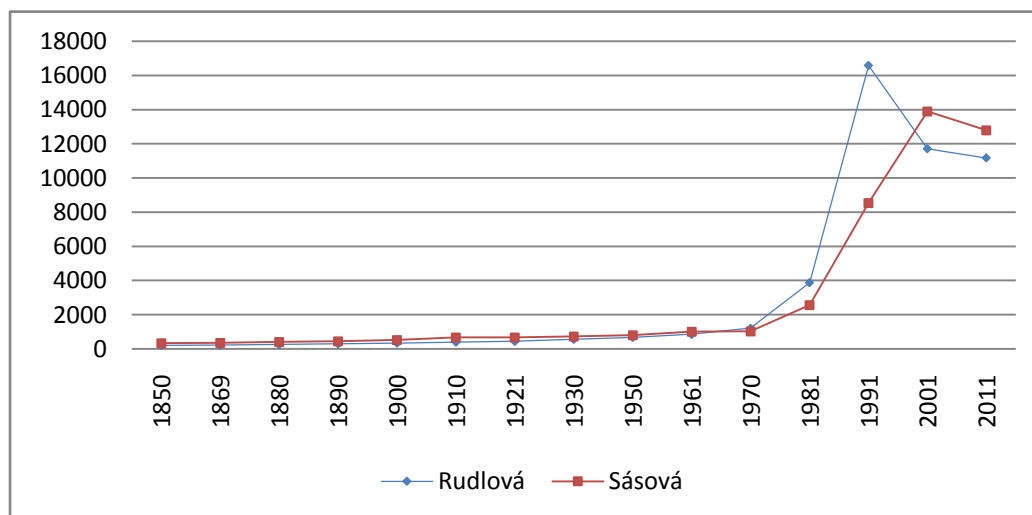
Podľa orografického členenia Slovenska (Mazúr, Lukniš, 2002) sa intravilán územia Sásovej - Rudlovej nachádza v Bystrickom podolí. Na zastavanom území mestskej časti Sásová - Rudlová nájdeme typ pôdy kambizeme pseudoglejové nasýtené, ktorá sa vyznačuje zníženou priepustnosťou a nachádza sa zväčša na zahlinených terasách, na úpätí svahov a v terénnych depresiách (Šál, Šurina, 2002). Prevláda chladná až mierne chladná kotlinová klíma (Štastný, 2002). Územie Sásovej - Rudlovej je prevažne južne a juhozápadne orientované pri svahovej polohe (Pecník, M., Sklenka, V., 2010). Územie patrí do povodia rieky Hron (Majerčáková, 2002). Potok Jelšovce prechádzajúci stredom intravilánu pramení v Jelšovskom háji. Je čiastočne skrytý v kanalizačnom potrubí a vyúsťuje v Rudlovej pri železničnej trati a potok ďalej preteká cez mesto a vlieva sa do Hrona.

5.4 Humánno-geografická charakteristika územia

Obyvateľstvo

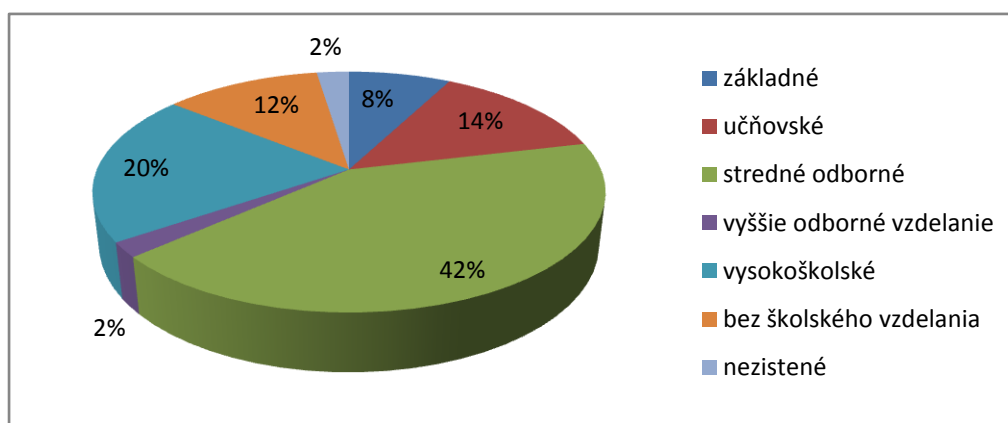
Sásová a Rudlová sa od roku 1850 výrazne zmenila v počte obyvateľov. Od roku 1850 je vývoj počtu obyvateľov v oboch obciach mierny, ale od roku 1966 sa Sásová a Rudlová pripojili k mestu Banská Bystrica a výstavbou hromadnej bytovej zástavby sa počet obyvateľov v roku 1970 výrazne zvýšil. Od roku 1850 po rok 2011 bol nárast obyvateľstva až o 10966 obyvateľov v celom území. V roku 1850 mala Rudlová 208 obyvateľov a v roku 2011 mala 11174 obyvateľov. V Sásovej sa zvýšil počet obyvateľov o 12436. V roku 1850 žilo v Sásovej 339 obyvateľov a v roku 2011 až 12775 obyvateľov.

V Rudlovej vidíme výraznejší nárast počtu obyvateľov od roku 1981 po rok 1991, kde z 3882 obyvateľov sa počet zvýšil o 12696 obyvateľov. Od roku 1991 po rok 2001 sa ale počet obyvateľov znížil na 11710. V Sásovej sa počet obyvateľov v roku 1970 tiež zvýšil i keď nie tak výrazne ako v Rudlovej. V roku 1970 žilo v Sásovej 1037 obyvateľov a výrazný nárast obyvateľov vidíme v roku 2001 kde tu žilo 13888 obyvateľov. Potom nastal mierny pokles obyvateľov na 12775 obyvateľov. Po poslednom sčítaní ľudu v roku 2011 žilo v mestskej časti Sásová - Rudlová 23949 obyvateľov.

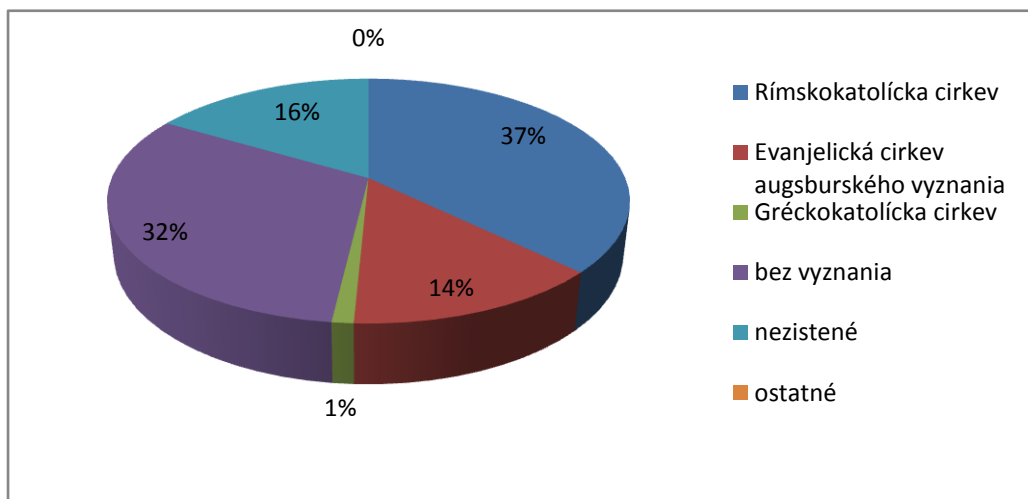
Obr. 1 Vývoj počtu obyvateľstva Sásovej a Rudlovej od roku 1850 do roku 2011

Podľa výsledkov sčítania obyvateľov, bytov a domov v roku 2011 má vzdelanostná štruktúra obyvateľstva mestskej časti Sásová - Rudlová dominantné zastúpenie obyvateľov so stredným odborným vzdelaním s 42% podielom. Vysokoškolské vzdelanie je na druhej priečke s 20% podielom obyvateľstva. Vyššie odborné vzdelanie má najmenej obyvateľov, kde podľa Obr. 2 vidíme 2% zastúpenie.

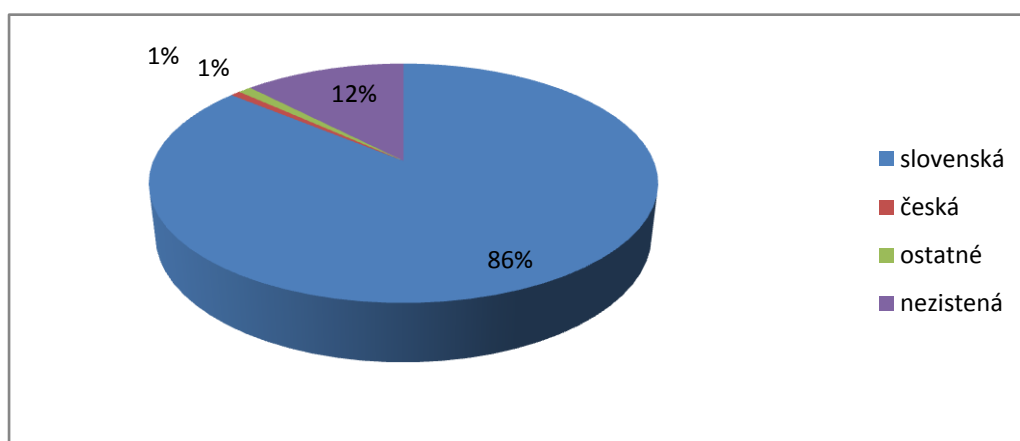
Obr. 2 Vzdelanostná štruktúra mestskej časti Sásová - Rudlová v roku 2011 (%)

Podľa Obr. 3 je obyvateľov hlásiacich sa k Rímskokatolíckej cirkvi až 37%. Druhé miesto obsadili obyvatelia bez vyznania, ktorých je 32% na území. A tretie miesto obsadila Evanjelická cirkev augsburského vyznania so 14% obyvateľov.

Obr. 3 Religiózná štruktúra obyvateľov mestskej časti Sásová - Rudlová v roku 2011 (%)

Slovenská národnosť má väčšinové zastúpenie na území mestskej časti Sásová - Rudlová a podľa Obr. 4 vidíme, že má na území 86% obyvateľov. 1% zastúpenie na území majú obyvatelia českej národnosti. Ostatné národnosti, kde patria obyvatelia maďarskej, poľskej, rusínskej, ruskej, ukrajinskej, chorvátskej, moravskej, bulharskej a nemeckej národnosti majú 1% podiel v zastúpení na skúmanom území.

Obr. 4 Národnostná štruktúra mestskej časti Sásová - Rudlová v roku 2011 (%)

Školstvo

Vzdelávanie obyvateľstva na území mestskej časti Sásová - Rudlová zabezpečuje šesť materských škôl, päť základných škôl, jedna stredná odborná škola a jedna univerzita. Materské školy sa nachádzajú na Tatranskej ulici 63, Karpatskej ulici 3, Magurskej ulici 14,

Sásovskej ceste 21, Strážovskej ulici 3 a jedna súkromná materská škola sa nachádza na Tatranskej ulici 10. Obyvatelia môžu navštevovať základnú školu na Pieninskej ulici 27, Sitnianskej ulici 32, Ďumbierskej ulici 17. Na Ďumbierskej ulici 15 nájdeme špeciálnu základnú školu. Na Magurskej ulici 16 sa nachádza súkromná základná škola. Na Magurskej ulici 14 sa nachádza súkromné centrum voľného času. Stredná odborná škola Pod Bánošom sídli na ulici Pod Bánošom 80. Možnosti štúdia sú v odboroch podnikateľ pre rozvoj vidieka, manažment regionálneho cestovného ruchu a ďalší odbor je podnikanie v chovoch spoločenských, cudzokrajných a malých zvierat. Učebné odbory sú cukrár, kuchár, pekár, mäsiar, záhradník, včelár. Na ulici Ružová 13 zabezpečuje vzdelanie Univerzita Mateja Bela Pedagogická fakulta, kde štúdium prebieha v akreditovaných študijných programoch 1., 2., a 3. stupňa vysokoškolského štúdia na deviatich katedrách so 111 vysokoškolskými učiteľmi.

Zdravotníctvo

V centre územia zabezpečuje zdravotnú starostlivosť poliklinika Sásová na Rudohorskej ulici 27. Ambulancie tu majú 13 lekári so zameraním na akupunktúru, gynekológiu, praktický lekár pre dospelých, stomatológia a všeobecný lekár pre deti a dorast. Stomatológov taktiež nájdeme na Strážovskej ulici 4 a na Magurskej ulici 16. Dve veterinárne kliniky zabezpečujú zdravotnú starostlivosť pre zvieratá. A taktiež sa na území nachádzajú 4 lekárne.

Doprava

Dopravu obyvateľov umožňujú cesty III. triedy a napojenie na rýchlostnú cestu R1 PR1BINA, cestný ťah Trnava- Nitra- Žiar nad Hronom- Zvolen- Banská Bystrica. Presun obyvateľov zabezpečuje mestská hromadná doprava autobusmi č. 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 80, 90 a 100. Slovenská autobusová doprava zabezpečuje pravidelnú linku do Zvolena. Kyvadlová doprava zabezpečuje v lete odvoz na Šachtičky s bicyklom a aj v prípade organizácie podujatia na lyžiarskom stredisku sa dá využiť doprava autobusom. Kataster Sásovej lemuje železničná trať Banská Bystrica- Dolná Štubňa. Najbližšie letisko sa nachádza v meste Sliač vzdialené približne 15 kilometrov.

Služby a obchod

Služby sú tu zabezpečené na dobrej úrovni. Nachádzajú sa tu dva supermarkety Lidl a Billa. Nájdeme tu obchodné centrum na Rudohorskej ulici 27 a ďalšie menšie obchody.

V obchodnom centre je Slovenská pošta 11. Na vydaj peňazí sú zabezpečené štyri bankomaty štyroch bánk. Na území sa nachádzajú dve pumpové stanice. Nájde sa tu osem reštaurácií a ďalšie pohostinstvá. Na Rudohorskej ulici 33 sa nachádza podnikateľské a inovačné centrum. Rímskokatolícka farnosť zabezpečuje bohoslužby v kostole v Starej Sásovej a na sídlisku Sásová na Tatranskej ulici, kde sa nachádzajú aj Seleziáni.

Cestovný ruch

Na území sa ubytovacie zariadenie nachádza v areály školy Pod Bánošom v školskom internáte. Turistická trasa, ktorá sa začína na Pieninskej ulici smeruje na Panský diel. V katastrálnom území Sásovej nájdeme Sásovskú dolinu, kde je vytvorený lesopark od roku 2012 a taktiež tam nájdeme náučný chodník Sásovská dolina, ktorého dĺžka je približne 5 kilometrov. Na kataster územia zasahuje Národný park Nízke Tatry (Kramárik, 2002) a taktiež sa tu nachádza územie Baranovo patriace do Natury 2000. Najbližšie lyžiarske stredisko Šachtička sa nachádza približne 6 kilometrov od Sásovej. Neďaleko hotela Šachtička nájdeme náučný chodník Šachtička-Sásová v dĺžke 5,5 kilometra.

6 VÝSLEDKY

6.1 Morfológická intraurbánna subštruktúra

Pri analýze morfológie subštruktúry mestskej časti Sásová - Rudlová sme identifikovali 6 morfo-genetických subtypov. Od roku 1955 boli priestorové zmeny na území Sásovej a Rudlovej veľmi výrazné. Podľa Mapy č. 1 pozorujeme v roku 1955 na území Sásovej a Rudlovej subtyp A.1. s dominanciou jednorodinných domov s prídumovými záhradami z obdobia pred rokom 1950, ktoré dopĺňajú areály poľnohospodárskej výroby na perifériách zastavaného územia v severozápadnej, severnej a severovýchodnej časti, ktoré patria do subtypu C.2. areály poľnohospodárskej výroby. Na Mape č. 2 sme na základe analýzy topografickej mapy z roku 1961 identifikovali subtyp B.4. s dominanciou jednorodinne zástavby z 50.- 60. rokov 20. storočia, ktorý sa nachádza na okrajoch subtypu A.1. v západnej časti Sásovej. Na topografickej mape z roku 1985 sme zaznamenali subtyp B.5. s dominanciou vilových domov zo 70.- 90. rokov 20. storočia a subtyp B.8. s dominanciou viacpodlažnej blokovej zástavby z 80.- 90. rokov 20. storočia. Od roku 1985 po rok 1990 sa rozloha subtypu B.8. s dominanciou viacpodlažnej blokovej zástavby zväčšila. Transformačný proces ortomorfóza sa prejavil hlavne v pôvodnej zástavbe, kde od roku 1955 sa základná sieť ulíc sa zachovala a k nej pribudli ďalšie ulice, kvôli novej zástavbe. Výstavba bytoviek sa uskutočnila na území medzi Sásovou a Rudlovou severozápadne od Rudlovej na Ďumbierskej ceste, ktorá sa v roku 1985 volala trieda K. Gotwalda. Ďalšia viacpodlažná bloková výstavba sa realizovala na uliciach Šmelárová, Klokočová, Exnárová, Zápotočného, ktorých názov sa zmenil na ulice Gerlachovská, Chabenecká, Fatranská a Beskytská. Na severovýchod od Sásovej sa výstavba realizovala na ulici Šmidkého, Clementicova, Novomestského, Gliderova ulica a na ulici Župkova. Dnes sa tieto ulice premenovali na Kráľovohol'ská, Magurská, Krivánska, Karpatská a Javornícka a nájdeme tu subtyp s dominanciou viacpodlažnej blokovej zástavby zo 80.- 90. rokov 20. storočia. V južnej časti tejto novej výstavby sa utvoril aj subtyp s dominanciou vilových domov zo 70. 90. rokov 20. storočia, nachádzajúci sa na novovytvorenej Inoveckej ulici. V roku 1985 sa v západnej časti územia Sásovej - Rudlovej vytvorili nové ulice ako Veterná ulica, Dubová ulica, Hlboká ulica, Ul. M. Bela a Haškova ulica. Na týchto uliciach prebehla výstavba nových domov a podľa Mapy č. 2 ich zaraďujeme do subtypu s dominanciou vilových domov zo 70.- 90. rokov 20. storočia. V juhozápadnej časti intravilánu mestskej časti Sásová - Rudlová zaraďujeme podľa Mapy č. 2 subtyp s dominanciou viacpodlažnej blokovej zástavby zo 70.-90 rokov 20. storočia, ktorý sa vytvorilo na novej ulici Ružová. Od

tohto územia smerom na juh sa vytvorila ulica mladých budovateľov, kde nachádzame B. 5. subtyp s dominanciou vilových domov zo 70.- 90. rokov 20. storočia a tento novovytvorený subtyp pokračuje po vedľajšej Rudlovskej ceste. Podľa Mapy č. 3 vidíme, že vo východnej a severovýchodnej časti od centra územia Sásovej - Rudlovej sa nachádza subtyp s dominanciou viacpodlažnej blokovej zástavy zo 80.-90. rokov 20. storočia, kde sa vidíme novovzniknuté ulice ako Tatranská ulica, Rudohorská ulica, Strážovská ulica, ktorá sa v roku 1985 volala Golianová ulica, a taktiež vidíme, že sa Dedinská ulica predĺžila a vytvoril sa tu subtyp B.5. s dominanciou vilových domov zo 70.- 90 rokov 20. storočia. Podľa Mapy č. 2 prechádza stredom intravilánu hlavná cesta, ktorá sa tiahne z južnej časti na sever územia Rudlovskou cestou a prechádza po novovytvorenej triede K. Gotwaldu, dnes Ďumbierskej ulici, stáča na východ, lemuje zo severu subtyp A.1. v Rudlovej a pokračuje na Kynceľovú. V roku 1955 bol smer hlavnej cesty od Rudlovej cesty do Sásovej. Na našom území sme si vymedzili aj nové územia, a vytvorili sme nový subtyp B.9., kde zaraďujem územie s dominanciou rekreačných prvkov z 80.- 90. rokov 20 storočia. Tento subtyp pozorujeme vo východnej časti na okrajoch územia hraničiaci so subtypom A.1. Taktiež sa nachádza v južnej časti územia, kde susedí so subtypom B.8. a v severovýchodnej časti územia, kde dopĺňa územie subtypu A.1.

V roku 1990 sa najvýraznejšie zmeny uskutočnili v severnej časti Sásovej - Rudlovej. So subtypom B.8. s dominanciou viacpodlažnej blokovej zástavby z 80.- 90. rokov 20. storočia vznikli aj nové ulice a niektoré ulice sa zväčšili. Podľa Mapy č. 3 sa Tatranská ulica, lemujúca severovýchod územia, predĺžila. Nová Pieninská ulica nachádzajúca sa v severnej časti územia Sásovej - Rudlovej má pokračovanie v novovzniknutej Rudohorskej ulici, ktorá prechádza stredom územia so subtypom B.8. s dominanciou viacpodlažnej blokovej zástavby z 80.- 90. rokov 20. storočia a končí na križovatke Ďumbierskej ulice. Na tomto území sa hustota ulíc zväčšila aj vznikom ulíc Sitnianska, Krivánska a Strážovská. Ulica Magurská sa predĺžila a napája sa na novovzniknutú Pieninskú ulicu. V roku 1985 v severnej časti Sásovej vznikol subtyp B.5. s dominanciou vilových domov zo 70.- 90. rokov 20. storočia, ktorý sa nachádza na ulici Agátovej a ulici na Skalici. V západnej časti územia Sásovej - Rudlovej pozorujeme, že subtyp B.5. s dominanciou vilových domov zo 70.- 90. rokov 20. storočia sa zväčšil a ulica Haškova sa predĺžila. Subtyp B.9. s dominanciou rekreačných prvkov sa zväčšil v severovýchodnej časti územia.

V súčasnosti pozorujeme, že podľa Mapy č. 4 sú zmeny minimálne oproti obdobiu rokov 1985 až 1990. Pozorujeme vyplňovaciu fázu, kde sa na území hustota zástavby zvyšuje hlavne výstavbou rodinných domov. Takú výstavbu pozorujeme v severozápadnej

časti územia Sásovej - Rudlovej, kde sme charakterizovali B.10. subtyp s domináciou vilových rodinných domov zo začiatku 21. storočia. Tento subtyp pozorujeme aj v západnej časti územia na ulici Haškova a taktiež vo východnej časti vybraného územia na ulici Pod Bánošom na okraji intravilánu. Vo východnej časti územia sme zistili, že sa predĺžila ulica Pod Bánošom, kde sa nachádza aj nový subtyp B.10. s domináciou vilových rodinných domov zo začiatku 21. storočia, ktoré sa utvorili na subtype A.1, čo znamená, že ich vznik predchádzalo delenie parciel. V severovýchodnej časti územia, kde kedysi bývalo JRD sa zmenil subtyp C.2 areály poľnohospodárskej výroby a zaznamenali sme tento areál ako C.3 Areály služieb. V období od roku 1990 po súčasnosť sa na území Sásovej - Rudlovej uskutočnila výrazná zmena v smerovaní hlavnej cesty. Dobudovaním cesty v centrálnej časti územia, znamenalo aj čiastočné odstránenie zástavby na severovýchodnom okraji a v severnej časti Sásovej, aby cesta III. triedy smerovala z východu na západ. V južnej časti územia Sásovej - Rudlovej sa na Rudlovskej ceste vytvorila križovatka pre napojenie na novovybudovanú rýchlostnú cestu PR1BINA.

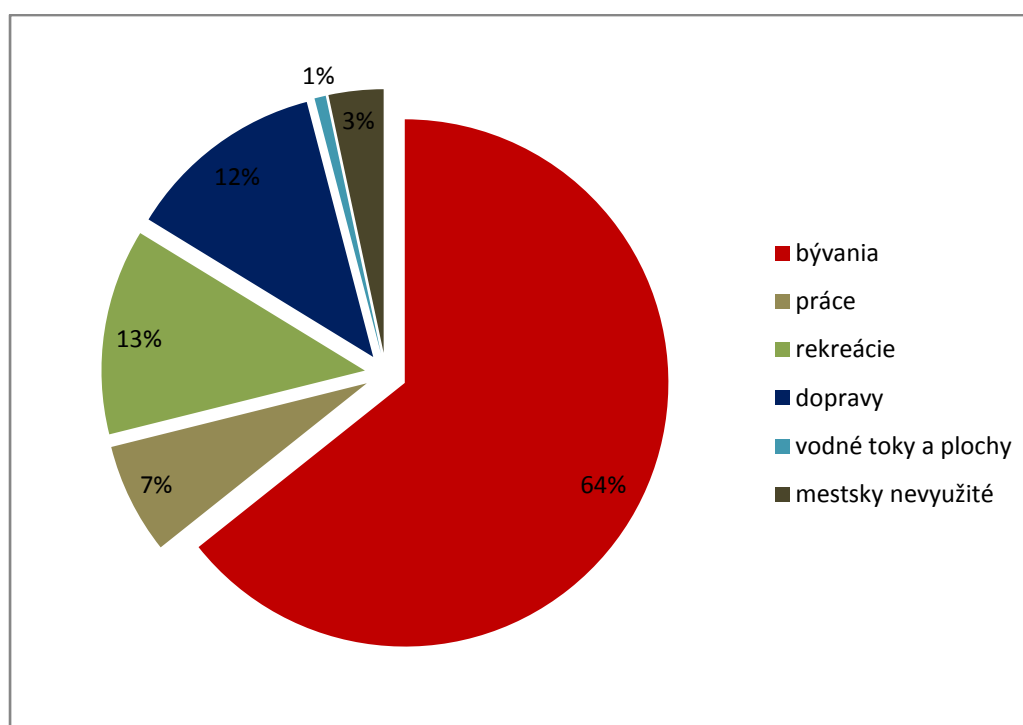
6.2 Funkčná intraurbánna subštruktúra

Zmena mestských funkčných areálov v hraniciach intravilánu sa výrazne menila od roku 1955 po súčasnosť. Rozloha skúmaného územia sa zväčšila od roku 1955 v porovnaní so súčasnosťou až o 73,68%. Počas tohto obdobia sa menili rozlohy areálov a aj ich celkové percentuálne zastúpenie v rozlohe územia.

Veľkosť skúmaného územia v roku 1955 je 61,15 ha a podľa Tabuľky č. 1 je dominancia areálov bývania vo využití zeme evidentná. V areáloch bývania zaberajú najväčšiu plochu rodinné domy. Areály rekreácie sú po areáloch bývania najviac zastúpené s 12,63% podielom vo využití zeme a rozprestierajú sa na 7,74 ha. Nájdeme ich rovnomerne medzi rodinnými domami. Plochy športu tvoria futbalové ihriská a v časti Rudlovej sa nachádzalo aj kúpalisko pri potoku. Vodné toky a plochy majú 0,7% podiel využitia zeme, čo znamená plochu 0,41 ha, ktoré nájdeme v strede intravilánu Rudlovej a podľa Tab. č. 1 majú najmenšie zastúpenie plochy v celkovej rozlohe územia. V roku 1955 na území nebola postavená žiadna hromadná bytová výstavba a taktiež sa tu nenachádza sekundárna sféra, ktorú predstavujú areály priemyslu či remeselnej výroby. V areáloch dopravy vidíme len dynamickú dopravu.

Tab. č. 1 Funkčné areály mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1955

Areály	forma využitia zeme	rozloha v ha	% podiel z celkovej rozlohy
bývania	rodinné domy	39,32	64,3
práce	primárna sféra	3,28	5,36
	terciálna sféra	0,89	1,45
rekreácie	plochy športu	1,92	3,13
	cintoríny	0,43	0,7
	verejná zeleň	3,96	6,47
	záhradkárske osady	1,43	2,33
dopravy	dynamická doprava	7,45	12,2
vodné toky a plochy	voda	0,41	0,7
mestsky nevyužívané	devastované plochy	0,73	1,19
	ostatné plochy	1,33	2,17
Spolu		61,15	100

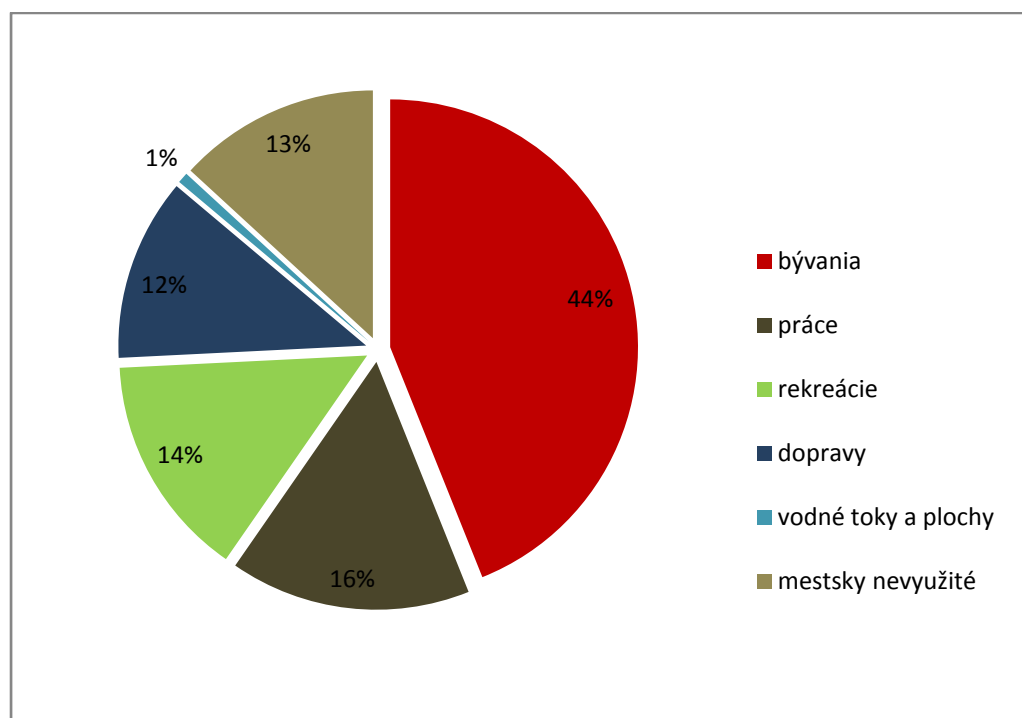
Obr. 5 Percentuálny podiel areálov z celkovej rozlohy územia mestskej časti Sásova - Rudlová v r. 1955

Podľa Tab. č. 2 je v roku 1985 rozloha skúmaného územia sa od roku 1955 zväčšila o 113,1 hektárov. Areály bývania stále prevažujú vo forme využitia zeme. V porovnaní s rokom 1955 sa celkový podiel rozlohy areálov bývania znížili o 20,3%. Vo forme využitia zeme majú najväčší percentuálny podiel rodinné domy, ktoré sa rozprestierajú na 56,94 ha.

Na Mape č. 2 pozorujeme, že výstavba nových rodinných domov prebehla do roku 1985 najviac v západnej a juhozápadnej časti skúmaného územia. Nové rodinné domy zaznamenávame aj vo východnej časti nášho územia na okrajoch intravilánu, ale taktiež pozorujeme zahusťovanie v centrálnej časti Rudlovej. Vo forme využitia zeme pribudli bytovky. Výstavba bytoviek sa realizovala hlavne severne a severozápadne od centra Rudlovej východne a západne od centra Sásovej. V areáloch práce v roku 1985 pribudla kvartérna sféra nachádzajúca sa juhozápadne od centra Sásovej - Rudlovej, ktorá má rozlohu 16,2 hektára a v tomto areály nájdeme Pedagogickú fakulta Univerzity Mateja Bela a Topografický ústav. Terciálna sféra má tiež vysoký nárast v rozlohe využitia zeme na našom území, hlavne vplyvom výstavby materských škôl, základných škôl a obchodov, ktorá sa realizovala medzi Sásovou a Rudlovou na Ďumbierskej ulici. Terciálnu sféru pozorujeme aj vo východnej časti nášho územia, kde bola ubytovňa pre robotníkov, ktorí pracovali na výstavbe sídliska v Sásovej - Rudlovej. Niektoré areály rekreácie zanikli výstavbou rodinných domov a niektoré pribudli vo forme záhradkárskeho osád o rozlohe 6,19 ha v západnej, juhozápadnej a východnej časti územia. Taktiež sa zväčšili plochy športu a na Mape č. 2 vidíme zväčšenie futbalového ihriska v juhovýchodnej časti skúmaného územia. Nové plochy športu a verejnej zelene nachádzame pri novopostavených bytovkách v severovýchodnej časti územia. V roku 1985 sa vytvorila nová statická doprava, ktorú pozorujeme v okolí bytoviek a jej rozloha je 2,21 ha. Vodné plochy zaberajú 1,19 ha zeme s 0,68% podielom z celkovej rozlohy a od roku 1955 sa ich plocha zväčšila následkom zmeny hraníc zastavaného územia, a tým sa potok Jeľšovie, započítava do analýzy. Rozloha primárnej sféry sa zmenšila o 0,63 ha, následkom zrušenia JRD, ktoré sa nachádzalo vo východnej časti územia. Zrušenie chovu hydiny a následná zmena vo využití zeme na mestsky nevyužitý územie sa odohrala v centre skúmaného územia. Na území pribudol aj nový cintorín v centre mestskej časti Sásová - Rudlová, čím sa ich rozloha zväčšila o 0,46 hektára. Nevyužitý plochy na našom území sa nachádzajú pri nových bytovkách, ktoré sa realizovali v severnej časti skúmaného územia. Niektoré nevyužitý plochy boli podľa plánu určené pre výstavbu, ktorá sa realizovala v ďalších rokoch. Vzhľadom na to, že územie v roku 1985 je veľkým staveniskom sa tieto plochy postupne revitalizovali a niektoré sa zmenili na verejnú zeleň, v ďalších rokoch pozorujeme nárast veľkosti týchto plôch. Preto je 13% zastúpenie mestsky nevyužitých plôch a v porovnaní s rokom 1955 nemáme takéto plochy. Taktiež bolo ťažké určiť takéto plochy z dostupných materiálov.

Tab. č. 2 Funkčné areály mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1985

Areály	Forma využitia zeme	rozloha v ha	% podiel z celkovej rozlohy
bývania	bytovky	19,63	11,26
	rodinné domy	56,94	32,67
práce	primárna sféra	2,65	1,52
	terciálna sféra	8,52	4,9
	kvartérna sféra	16,2	9,3
rekreácie	plochy športu	6	3,44
	záhradkárske osady	7,62	4,37
	cintoríny	0,89	0,51
	verejná zeleň	10,87	6,24
dopravy	dynamická doprava	18,58	10,66
	statická doprava	2,21	1,26
vodné toky a plochy	voda	1,19	0,7
mestsky nevyužívané	nevyužívané plochy	19,63	11,27
	ostatné plochy	2,5	1,43
	devastované plochy	0,82	0,47
Spolu		174,25	100

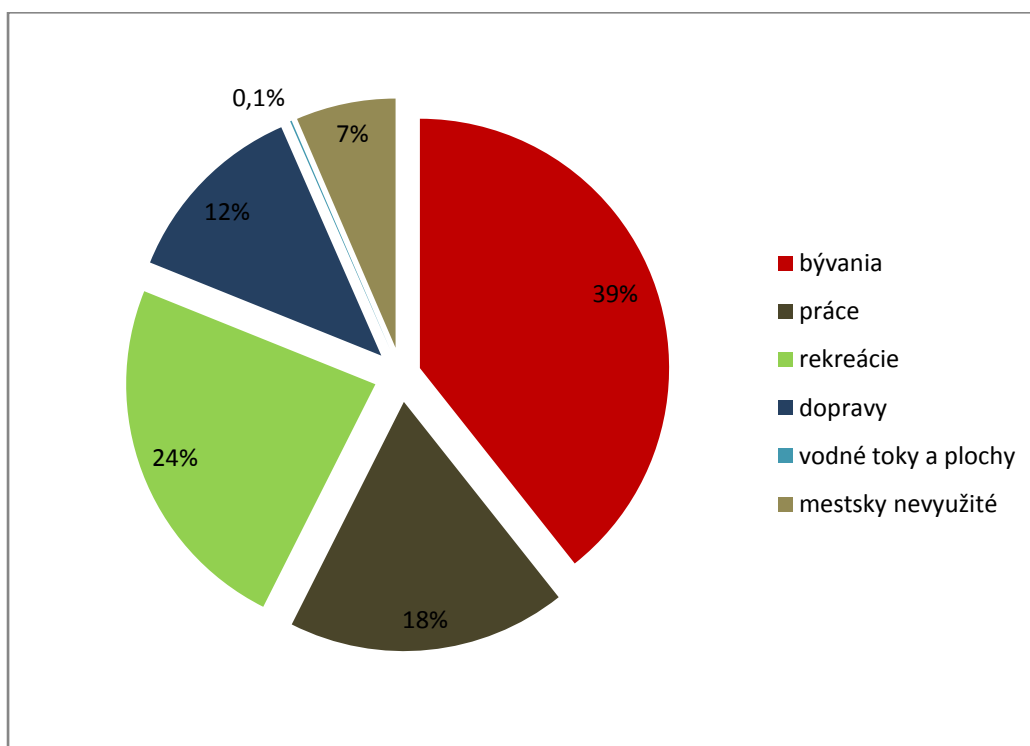
Obr. 6 Percentuálny podiel areálov z celkovej rozlohy mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1985

V roku 1990 areály bývania dominujú v rozlohe plochy s 88,55 ha a z celkovej rozlohy územia je to 43,93%. Areály práce majú druhé miesto v zastúpení z celkovej rozlohy územia. Plocha terciálnej sféry sa od roku 1985 výrazne zväčšila hlavne výstavbou

materských a základných škôl a nových obchodov na území pri bytovkách v centrálnej a severnej časti nášho územia. Plocha areálov rekreácie sa taktiež od roku 1985 zväčšila. Prispelo k tomu zväčšovanie plôch záhradkárskej osady v západnej časti Sásovej - Rudlovej, vytvorenie verejnej zelene v okolí bytoviek a nové plochy športu hlavne v severnej časti skúmaného územia. Tieto areály zaberajú od roku 1985 o 7,84% väčšiu plochu, čo znamená, že majú najväčší nárast celkovej rozlohy zo všetkých areálov. Nárast areálov dopravy spôsobili nové cesty a nové plochy statickej dopravy, ktorá sa vytvorila pri nových bytovkách o rozlohe 1,41 ha. Počas obdobia rokov 1985 až 1990 sa potok Jeľšovie, pretekajúcim stredom nášho územia, ukryl v potrubí, čo sa aj odráža v menšej ploche vodných tokov na území. Podľa Mapy č. 3 pozorujeme, že v roku 1985 mestsky nevyužívané plochy zmenili svoju funkciu, a tým sa zmenšila ich plocha o 7,76 ha. Väčšina týchto plôch sa nachádzala na území, kde prebiehala výstavba, a počas piatich rokov tieto plochy zmenili funkciu na nové bytovky, verejnú zeleň alebo terciálnu sféru. Plán výstavby sídliska sa ale nenaplnil podľa očakávaní a na niektorých miestach, kde sa nachádza verejná zeleň bola plánovaná výstavba. Preto môžeme vidieť aj veľa nevyužitých plôch na území, ktoré postupne od roku 1990 po súčasnosť sa nahrádzajú inými funkčnými plochami.

Tab. č. 3 Funkčné areály mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1990

Areály	Forma využitia zeme	rozloha v ha	% podiel z celkovej rozlohy
O bývania	bytovky	32,62	14,3
	rodinné domy	55,93	24,6
práce	primárna sféra	2,65	1,1
	terciálna sféra	23,11	10,8
	kvarterná sféra	16,2	7,1
rekreácie	plochy športu	6,5	2,8
	záhradkárske osady	13,96	6,1
	cintoríny	0,89	0,4
	verejná zeleň	32,11	14,1
dopravy	dynamická doprava	24,11	10,6
	statická doprava	3,77	1,6
vodné toky a plochy	voda	0,28	0,1
mestsky nevyužívané	nevyužívané plochy	7,08	3,1
	ostatné plochy	4,17	1,8
	devastované plochy	3,93	1,5
Spolu		227,31	100

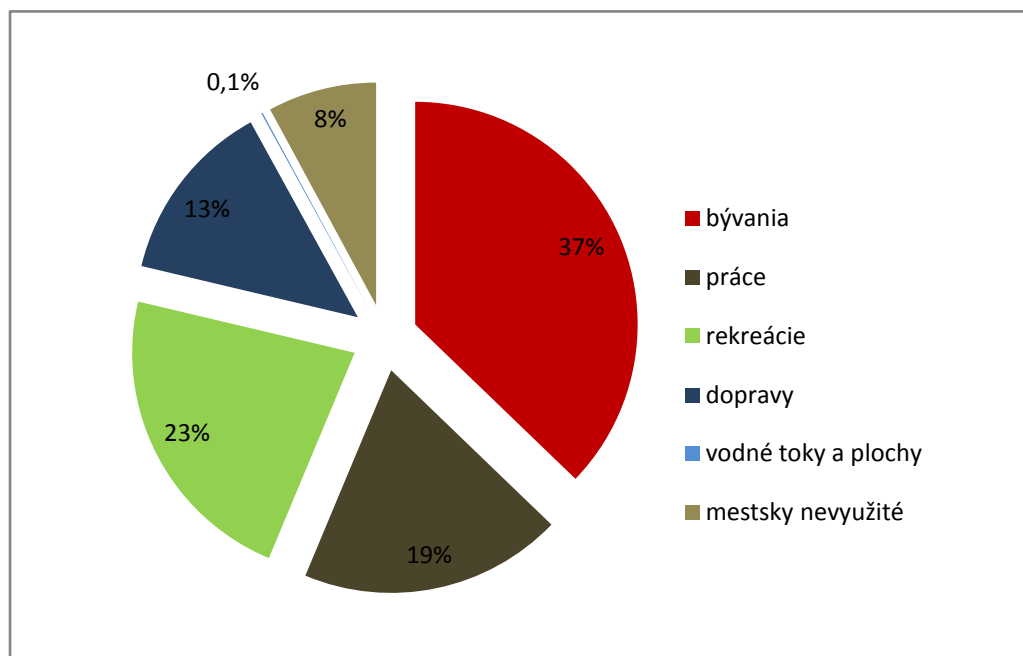
Obr. 7 Percentuálny podiel areálov z celkovej rozlohy v mestskej časti Sásová – Rudlová v r. 1990

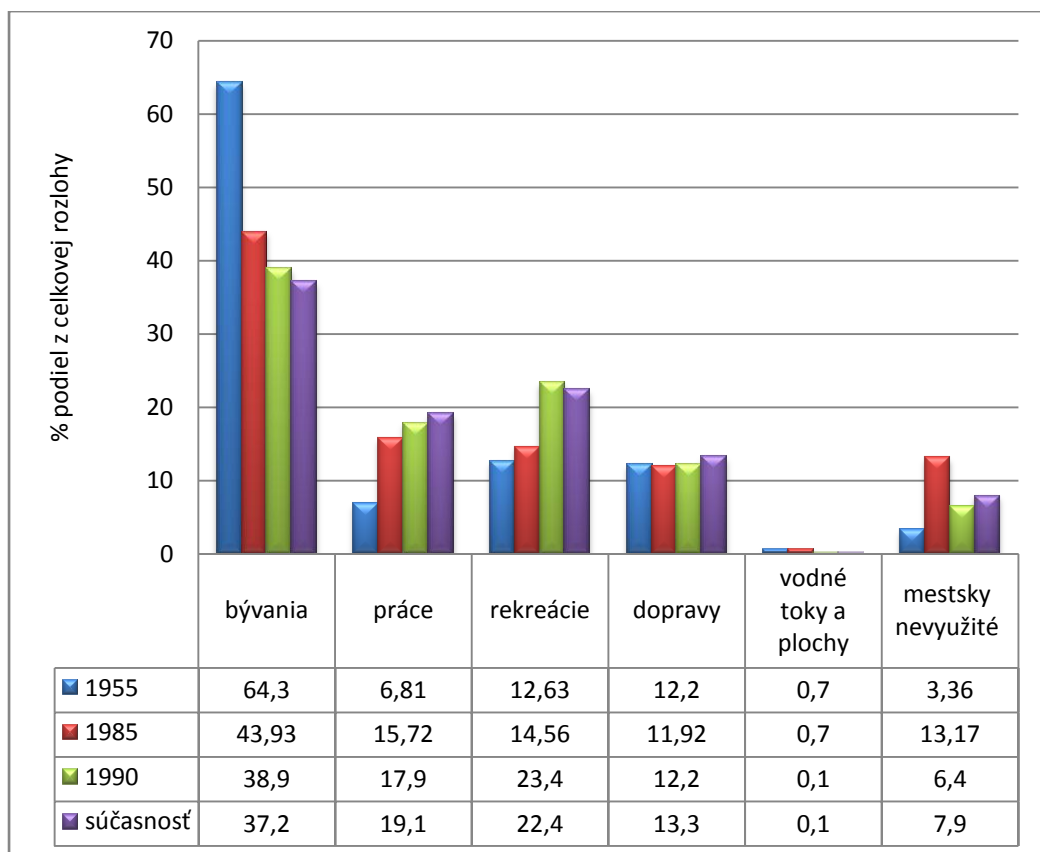
Podľa Tab. č. 4 vidíme, že v súčasnosti vo využití zeme nemá zastúpenie primárna a sekundárna sféra, ktoré patria do areálov práce. V areály práce vidíme zastúpenie terciálnej a kvartérnej sféry.

Areály bývania majú najväčšiu rozlohu vo využití zeme 86,58 ha, čo predstavuje 37,2% z 232,3 ha rozlohy územia. Od roku 1991 sa rozloha areálov bývania zmenšila. Je to spôsobený tým, že areály, ktoré patrili do areálov bývania zmenili svoju funkcia zväčša na mestsky nevyužíte areály alebo na areály práce. V areáloch práce zaznamenávame zväčšenie plôch terciálnej sféry. Pokles rozlohy areálov rekreácie má na svedomí hlavne výstavba dynamickej dopravy v centrálnej a severovýchodnej časti územia. Mestsky nevyužíte areály sa zväčšili o 3,26 ha. Nachádzajú sa zväčša v severnej časti územia pri bytovkách a rodinných domoch, kde vidíme devastované plochy. Nevyužíte plochy sa vytvorili pri plochách verejnej zelene, pri cestách, alebo sa zmenili na plochy terciálnej sféry. Túto zmenu pozorujeme to v centrálnej a východnej časti územia. V centrálnej a východnej časti územia sme identifikovali, že na nevyužitých plochách postavili supermarkety.

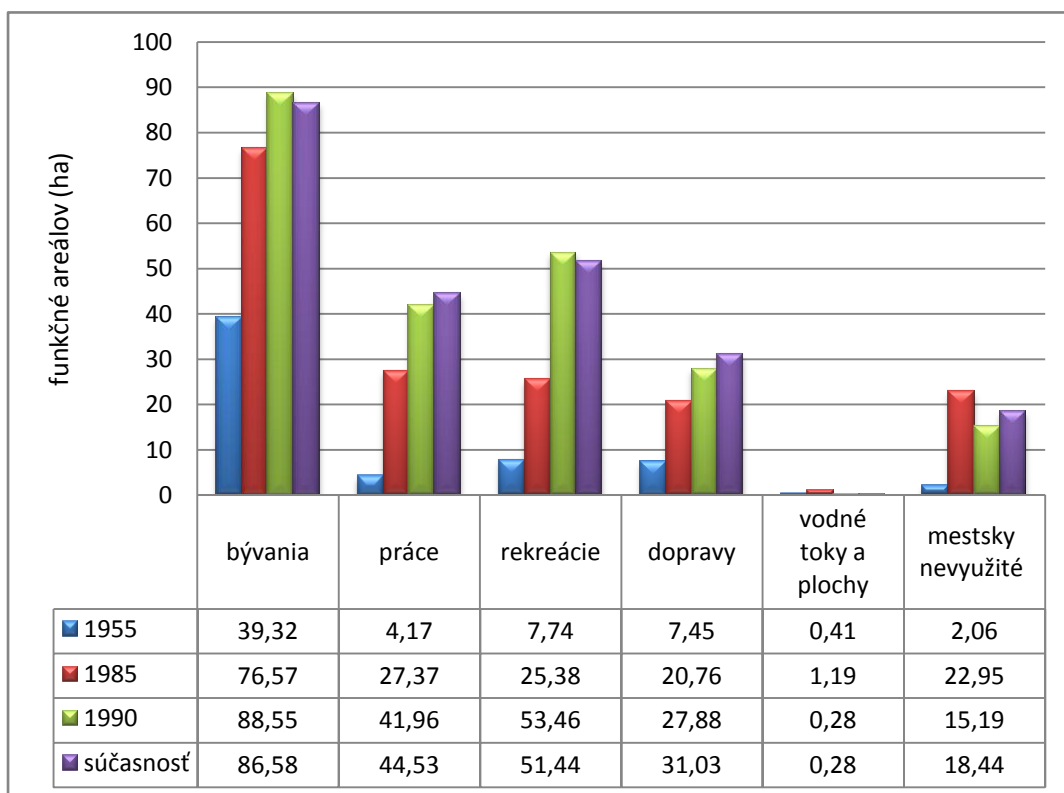
Tab. č. 4 Funkčné areály mestskej časti Sásová - Rudlová v súčasnosti

Areály	Forma využitia zeme	rozloha v ha	% podiel z celkovej rozlohy
bývania	bytovky	31,44	13,5
	rodinné domy	55,14	23,7
práce	terciálna sféra	28,33	12,2
	kvartérna sféra	16,2	6,9
rekreácie	plochy športu	7,16	3,1
	záhradkárske osady	13,08	5,9
	cintoríny	0,89	0,4
	verejná zeleň	30,31	13
dopravy	dynamická doprava	25,85	11,1
	statická doprava	5,18	2,2
vodné toky a plochy	voda	0,28	0,1
mestsky nevyužívané	nevyužívané plochy	5,72	2,5
	ostatné plochy	4,67	2
	devastované plochy	8,05	3,4
Spolu		232,3	100

Obr. 8 Percentuálny podiel areálov z celkovej rozlohy mestskej časti Sásová - Rudlová v súčasnosti

Obr. 9 Percentuálne zastúpenie funkčných areálov z celkovej rozlohy mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1955, 1985, 1990 a súčasnosti

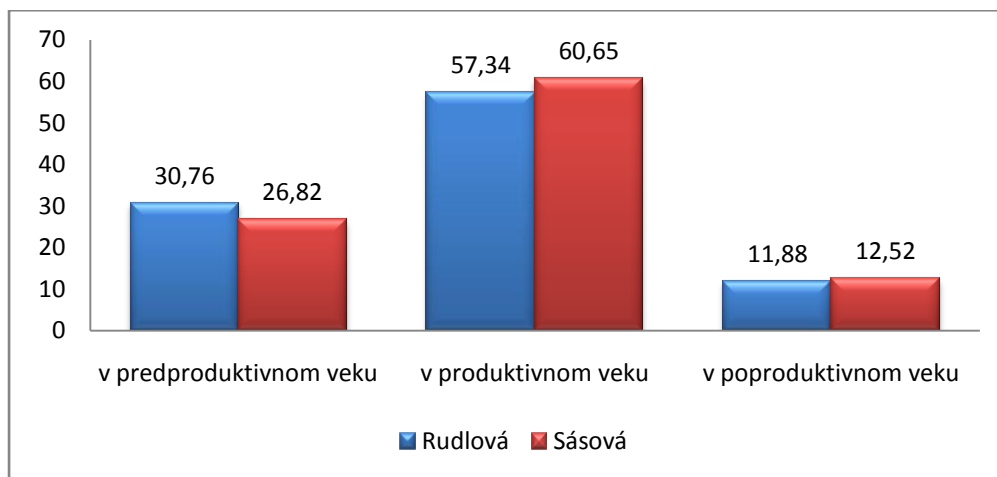
Obr. 10 Veľkosť funkčných areálov v mestskej časti Sásová - Rudlová (ha)

Od roku 1955 po súčasnosť sa funkcie územia výrazne menili. Primárna sféra, ktorú tvorilo JRD Sásová a chov hydiny zanikla. Niektoré areály terciálnej sféry sa vytvorili v areáloch, kde bývala primárna sféra a namiesto areálu, kde bol chov hydiny sú teraz nevyužívané plochy, ktoré vidíme na Mape č. 2 v severnej časti Rudlovej. Postupom času sa percentuálne zastúpenie plôch rekreácie zväčšuje, kde vidieť najväčší skok v roku 1990, a tento skok mala na svedomí výstavba plôch športu, zakladanie záhradníckych osád a taktiež skončením výstavby na území sa na nevyužitých plôch začala revitalizácia zelene. Taktiež treba spomenúť, že obyvatelia mestskej časti majú k dispozícii aj iné rekreačné plochy, ktorá sa nachádzajú v katastri Sásovej, ale nie v zastavanej časti územia. Vyrovnané percentuálne zastúpenie areálov dopravy značí, že počas sledovaného obdobia sa výstavba plôch dopravy realizovala rovnomerne zároveň so zväčšovaním sa plôch zastavaného územia. Podľa Obr. 10 vidíme, že zastúpenie areálov bývania sa od roku 1955 zväčšoval a od roku 1990 po súčasnosť sa mierne znížil. Na základe porovnania Mapy č. 3 a Mapy č. 4, sme zistili, že je to hlavne tým, že v areáloch bývania sa funkcia bývania zmenila na terciálnu sféru alebo sa niektoré plochy zmenili na devastované plochy. Tieto zmeny vidieť hlavne vo forme využitia zeme ako rodinné domy. Devastované plochy vidíme pri Sitnianskej škole, ktorá sa nachádza medzi bytovkami v severovýchodnej časti územia. Veľkosť areálov práce sa rapídne zvýšila hlavne s výstavbou materských škôl, základných škôl, strednej školy, univerzity a topografického ústavu. Postupná výstavba škôl v rokoch 1985 až 1990 má vplyv na zväčšenú veľkosť areálov práce a od roku 1990 po súčasnosť narástla iba mierne. Toto mierne zvýšenie má za následok, že niektoré areály bývania sa zmenili na areály práce. Areály rekreácie sa v sledovanom období zväčšili. Toto zväčšenie spôsobili nové záhradkárске osady a taktiež novovybudované plochy športu a verejná zeleň v novom sídlisku. Od roku 1990 sa areály rekreáciu mierne znížili a podľa Mapy č. 3 vidíme, že je to spôsobené výstavbou dynamickej dopravy na plochách verejnej zelene, ktorá sa realizovala od centra mestskej časti smerom na severozápad, ktorá sa stáča na území Sásovej na západ. Taktiež sa niektoré plochy verejnej zelene zmenili na nevyužívané plochy. Výstavbou dynamickej a statickej dopravy sa areály dopravy každým rokom postupne zväčšovali. V súčasnosti sa najväčšie zmeny odohrávajú vo zväčšovaní plôch rodinných domov v západnej časti územia.

6.3 Sociálno-demografická intraurbánna subštruktúra

6.3.1 Trvalo bývajúce obyvateľstvo

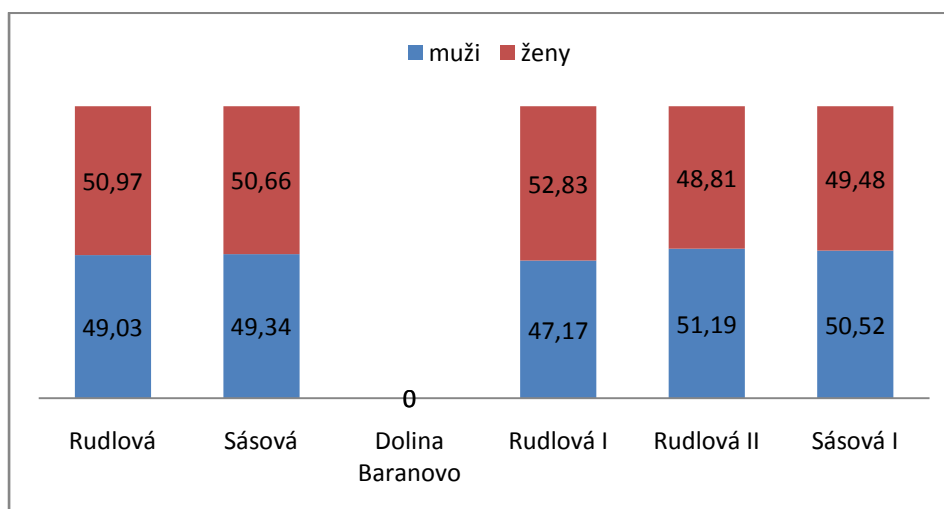
Na základne údajov zo štatistického lexikónu obcí ČSSR 1965 sme zistili, že v roku 1961 v Sásovej a Rudlovej žilo najviac obyvateľov produktívnom veku, kde zaraďujeme obyvateľov od 15 do 64 rokov. V Sásovej dokonca je zaznamenaných nad 60% obyvateľov v produktívnom veku. Najmenej obyvateľov na územiach Sásovej a Rudlovej žilo v poproduktívnom veku.

Obr. 11 Veková štruktúra obyvateľstva (%) Sásovej a Rudlovej v roku 1961

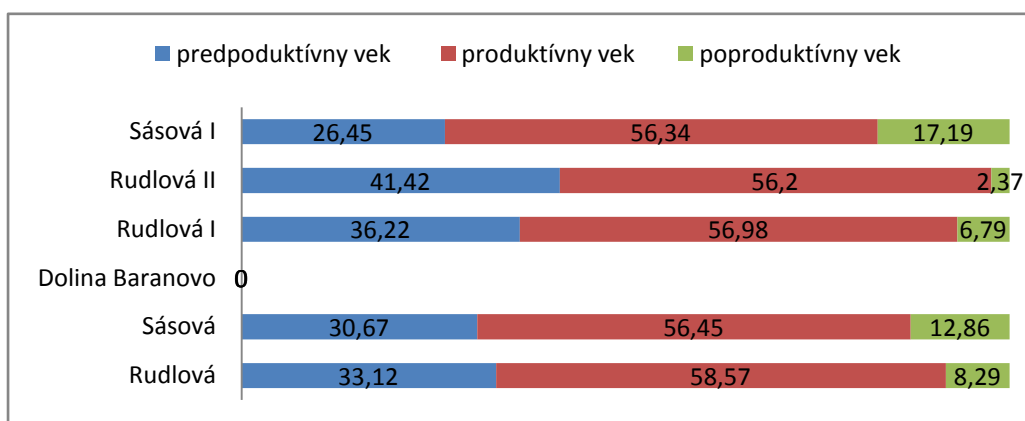
Podľa štatistického lexikónu obcí ČSSR 1982 sa mestská časť Sásová - Rudlová v roku 1981 delila na územné jednotky Rudlová a Sásová. Pod časť Sásová spadali základné sídelné jednotky Dolina Baranovo, Rudlová I, Rudlová II a Sásová I.

V roku 1981 je rozloženie žien a mužov pomerne vyrovnané. Na území doliny Baranovo nežili obyvatelia.

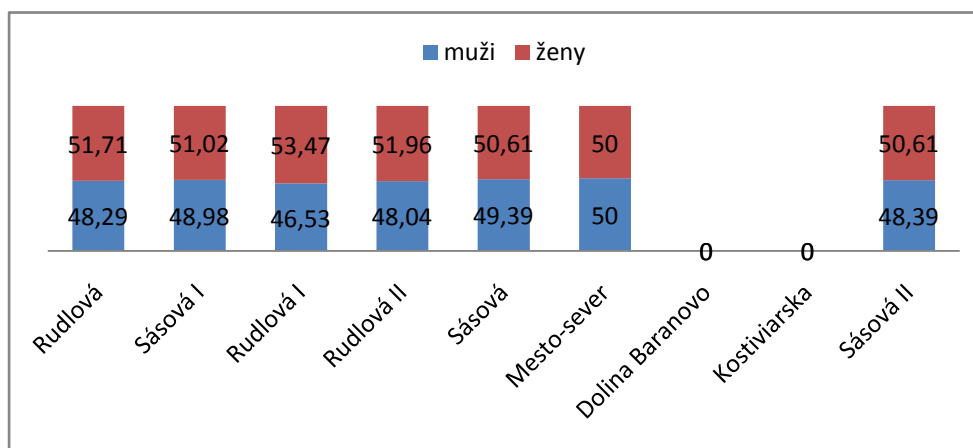
Obr. 12 Pohlavie obyvateľstva (%) v mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1981

Vo vekovej štruktúre obyvateľstva v roku 1981 dominuje obyvateľstvo v produktívnom veku. Druhý najvyšší podiel v percentuálnom zastúpení na území majú obyvatelia predproduktívneho veku, kde zaraďujeme obyvateľov vo veku od 0 do 14 rokov. Od roku 1961 sa veková štruktúra výrazne nemenila. V Rudlovej vidíme od roku 1961 zvýšenie obyvateľov v predproduktívnom veku o 3% a v Sásovej o 3,85%. Obyvateľov Rudlovej v produktívnom veku od roku 1961 do roku 1981 pribudlo o 1,23% a v Sásovej naopak ubudlo o 4%. Obyvateľov Sásovej v poproduktívnom veku je iba o 0,34% viac a v Rudlovej je o 3,59% menej od roku 1961.

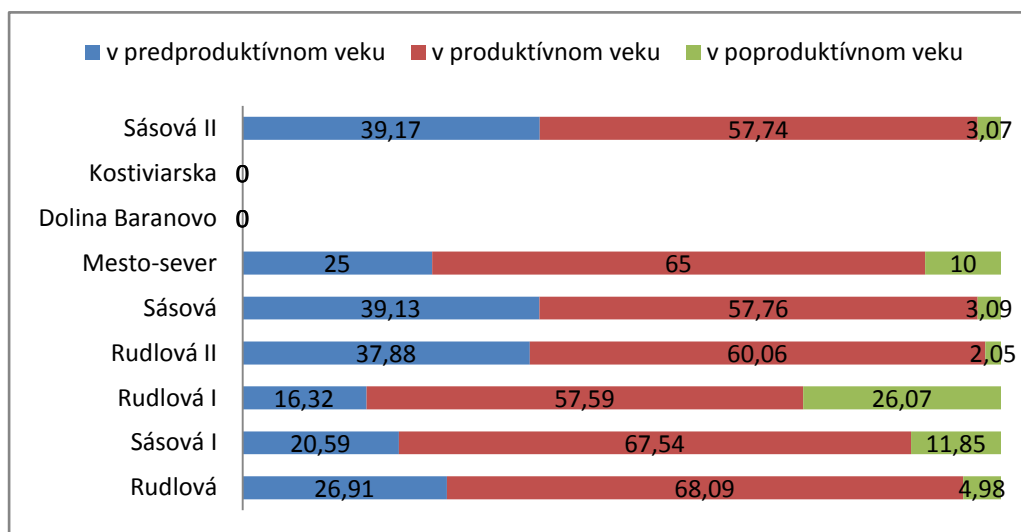
Obr. 13 Veková štruktúra obyvateľstva (%) v mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1981

Podľa štatistického lexikónu z roku 1991 sa územie členilo na územné jednotky Rudlová, kde spadali sídelné jednotky Sásová I, Rudlová I a Rudlová II. Pod územnú jednotku Sásová spadali sídelné jednotky Mesto-sever, Dolina Baranovo, Kostiviarska a Sásová II. V Rudlovej počet žien prevyšuje počet mužov. Od roku 1981 sa zastúpenie žien výrazne nemenilo, ale v základných sídelných jednotkách sa muži nedostali nad 50% ako to bolo v roku 1981.

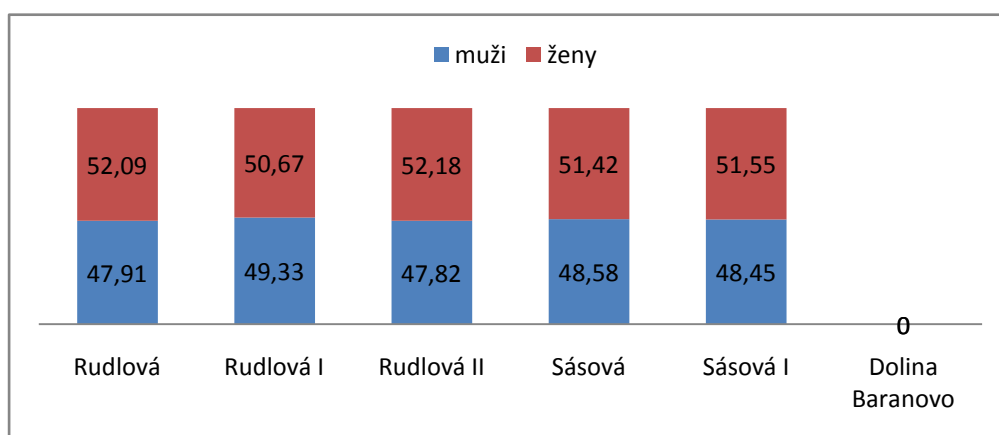
Obr. 14 Pohlavie obyvateľstva (%) v mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1991

Vekové zloženie sa od roku 1981 po rok 1991 menilo výraznejšie. Obyvateľov Rudlovej v predproduktívnom veku je o 6,21% viac ako pred desiatimi rokmi a v Sásovej je to o 8,46% viac. Obyvateľov v produktívnom veku pribúda, kde podľa údajov zaznamenávame zvýšenie počtu obyvateľov Rudlovej v produktívnom veku o 9,52% a v Sásovej to činí 1,31% viac obyvateľov. V poproduktívnom veku je stále najmenej obyvateľov.

Obr. 15 Vekové zloženie obyvateľstva (%) v mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1991

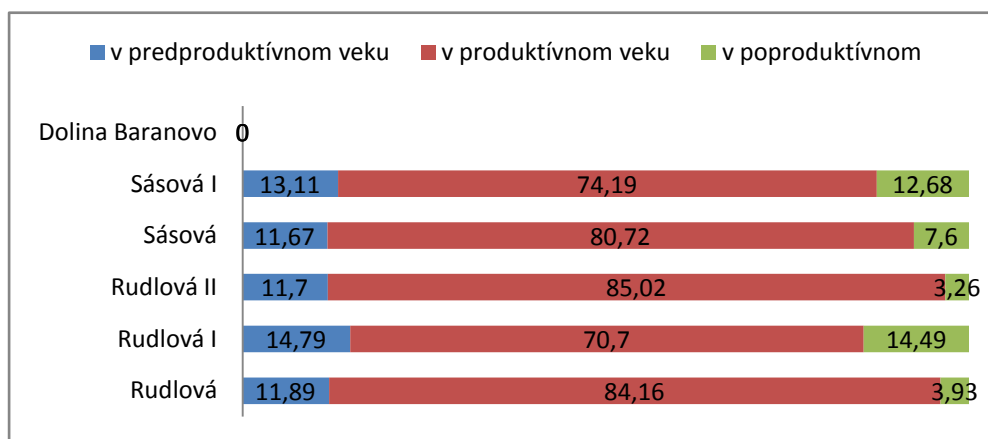
V roku 2011 sa územie delilo na územné jednotky Rudlová, kde spadajú základné sídelne jednotky Rudlová I a Rudlová II, a územnú jednotku Sásová, kde patrí Sásová I a Dolina Baranovo. Tak isto ako v roku 1991 je v roku 2011 zastúpenie žien nad 50% na celom území.

Obr. 16 Pohlavie obyvateľstva (%) v mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 2011

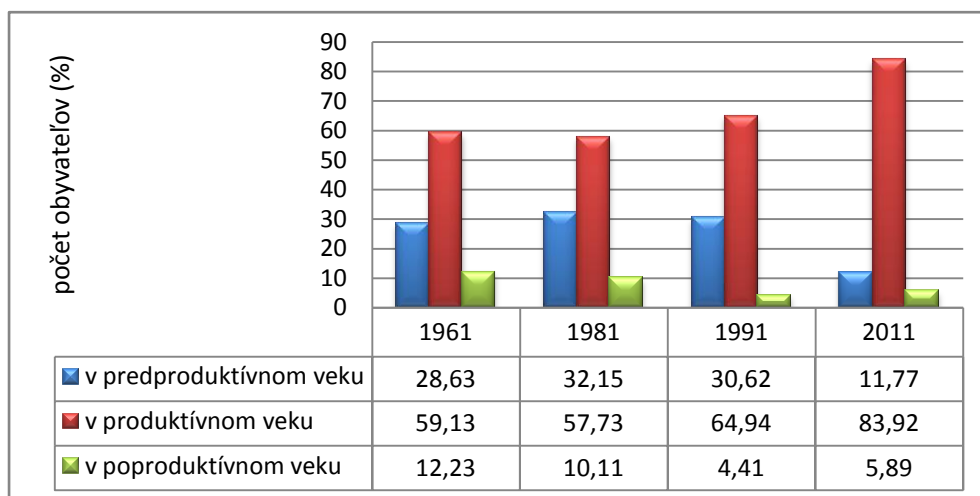
Vekové zloženie v roku 2011 sa od roku 1991 menilo pozitívne v produktívnom veku, kde zaznamenávame nárast počtu obyvateľov v Rudlovej až o 16,07% a v Sásovej

dokonca až o 22,96%. V predproduktívnom veku vidíme pokles počtu obyvateľov Rudlovej o 15,02% a v Sásovej o 27,46%. Obyvateľov v poproduktívnom veku v Rudlovej je menej o 1,05% a v Sásovej je to naopak viac o 4,51%.

Obr. 17 Veková štruktúra obyvateľstva (%) v mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 2011

Pri porovnaní vekovej štruktúry v mestskej časti Sásová - Rudlová za všetky vybrané roky vidíme, že nárast počtu obyvateľov v produktívnom veku primerane rastie a od roku 1991 po rok 2011 výraznejšie stúpol o 18,9%, spôsobilo to sťahovanie obyvateľov na územie, v čase dostavby sídliska. Obyvateľov v predproduktívnom veku od roku 1961 pribúdalo a od roku 1991 po rok 2011 sa výrazne znížilo o 18,85%, príčinu môžeme hľadať aj v negatívnej celoslovenskej pôrodnosti, ale taktiež v starnutí obyvateľstva, kde sa obyvatelia dostávajú postupne z predproduktívneho veku do produktívneho veku. Obyvateľov v poproduktívnom veku po roku 1991 ubúdalo a v roku 2011 pribudlo o 1,48%. Obyvateľov v poproduktívnom veku je z celkového počtu obyvateľov najmenej zastúpených.

Obr. 18 Veková štruktúra obyvateľstva (%) v mestskej časti Sásová - Rudlová za roky 1961, 1981, 1991 a 2011

6.3.2 Obyvateľstvo ekonomicky aktívne

V roku 1961 Sásová a Rudlová boli ešte samostatné sídla. Podľa štatistického lexikónu obcí ČSSR 1962 sme vyhodnotili zo 100 ekonomických činných obyvateľov za rok 1961, že z obce Rudlová v priemysle pracovalo 24% obyvateľov, v obci Sásová to bolo 28,1%. Z Rudlovej bolo v poľnohospodárstve zamestnaných 12,7% obyvateľov, zatiaľ čo v Sásovej bolo o 0,5% menej. Zamestnanosti v poľnohospodárstve prispieval aj fakt, že na území Rudlovej aj Sásovej boli funkčné Jednotné roľnícke družstvá.

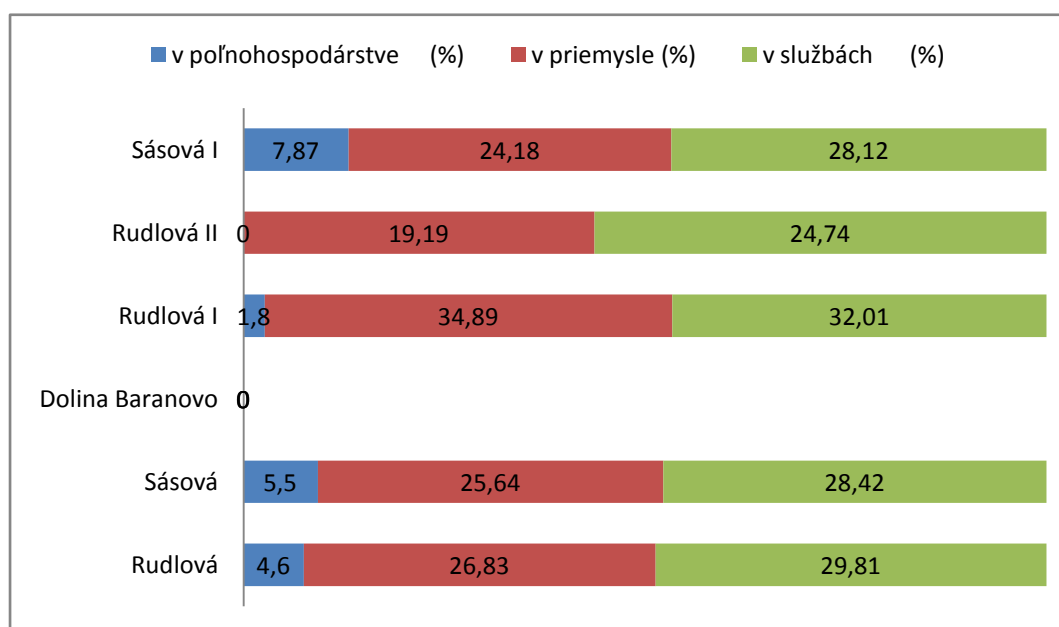
Tab. č. 5 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (%) v r. 1961

Obec, časť obce	Zo 100 ekonomických činných obyvateľov pracuje		
	v priemysle (%)	v poľnohospodárstve (%)	v obci trvalého bydliska (%)
Rudlová	24	12,7	14,3
Sásová	28,1	12,2	14

V roku 1981 bola Sásová a Rudlová už súčasťou mesta Banská Bystrica. Obyvateľstvo bolo najmenej ekonomicky aktívne v poľnohospodárstve. Rozdiel v zamestnanosti v poľnohospodárstve je oproti roku 1961 výrazný a v percentuálnom podiele zamestnaných v poľnohospodárstve v Rudlovej sa znížil o 8,1% obyvateľov a v Sásovej sa znížil o 6,7% obyvateľov. Takýto pokles zamestnanosti v poľnohospodárstve mohlo byť spôsobený tým, že spoločnosť je zameraná v tomto období skôr na budovanie priemyslu na Slovensku. Pozorujeme, že počet obyvateľov zamestnaných v priemysle sa od roku 1961 navýšil. Na základe Tab. č. 6 pozorujeme, že najviac obyvateľov aj z Rudlovej aj zo Sásovej bolo zamestnaných v službách. Na území Doliny Baranovo nezaznamenávame ekonomicky aktívnych obyvateľov. Toto územie zahŕňa zväčša lesný porast bez ľudských obydlií.

Tab. č. 6 Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva (%) v r. 1981

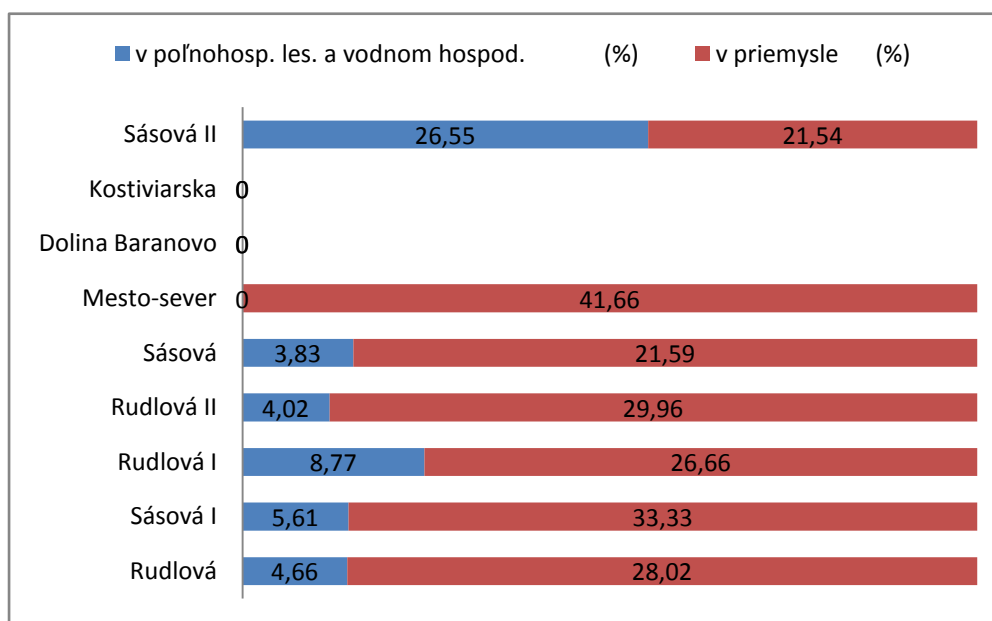
Časť Obce, základná sídelná jednotka	Podiel obyvateľstva ekonomicky aktívne			
	z toho			
	z počtu obyvateľov (%)	v poľnohospodárstve (%)	v priemysle (%)	v službách (%)
Rudlová	52,7	4,6	26,83	29,81
Sásová	53,69	5,5	25,64	28,42
Dolina Baranovo	0	0	0	0
Rudlová I	52,45	1,8	34,89	32,01
Rudlová II	52,24	0	19,19	24,74
Sásová I	53,45	7,87	24,18	28,12

Obr. 19 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (%) v r. 1981

Podľa Tab. č. 7 obyvatelia z Rudlovej pracovali v poľnohospodárstve, lesnom a vodnom hospodárstve s 4,66% podielom a v Sásovej to bolo 3,83% obyvateľov. V počte obyvateľov zamestnaných v priemysle sme zistili zníženie od roku 1981 o 4,05%. Informácia o ekonomicky aktívnych obyvateľoch v službách v Štatistickom lexikóne SR 1992 z roku 1991 nie je zaznamenaná.

Tab. č. 7 Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva (%) v r. 1991

Časť Obce, základná sídelná jednotka	podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov		
	z toho		
	z počtu obyvateľov (%)	v poľnohosp. les. a vodnom hospod. (%)	v priemysle (%)
Rudlová	56,41	4,66	28,02
Sásová I	56	5,61	33,33
Rudlová I	53,47	8,77	26,66
Rudlová II	56,76	4,02	29,96
Sásová	53,46	3,83	21,59
Mesto-sever	60	0	41,66
Dolina Baranovo	0	0	0
Kostiviarska	0	0	0
Sásová II	53,44	26,55	21,54

Obr. 20 Ekonomicky aktívne obyvateľstva (%) v r. 1991

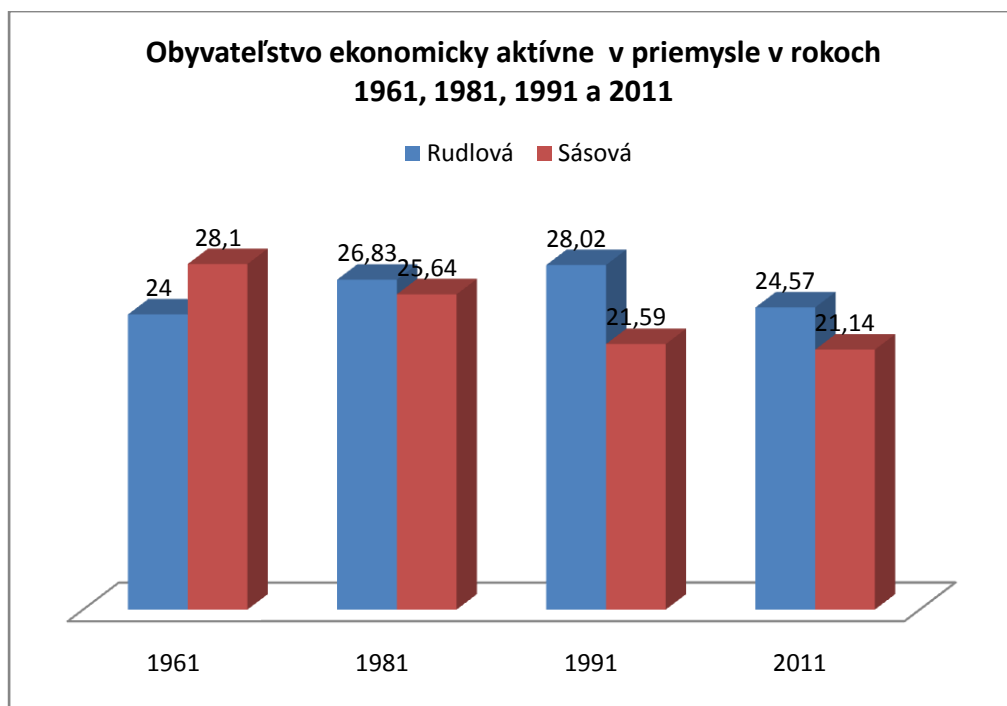
V roku 2011 vidíme podľa Tab. č. 8 výrazný rozdiel v zamestnanosti v primárnom, sekundárnom a terciálnom sektore oproti roku 1991. Iba 2,53% obyvateľov z Rudlovej a 2,52% obyvateľov zo Sásovej bolo zamestnaných v primárnom sektore. Obyvatelia Rudlovej boli zamestnaní v sekundárnom sektore s 24,57% podielom a v Sásovej to bolo 21,14% podielom v sekundárnom sektore. Terciálnom sektore bolo zamestnaných viac ako polovica obyvateľov. V Rudlovej to bolo 64,99% obyvateľov a v Sásovej 68,2% obyvateľov.

Tab. č. 8 Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva (%) v r. 2011

Časť Obce, základná sídelná jednotka	obyvateľstvo ekonomicky aktívne			
	z počtu obyvateľov (%)	pracujúce v sektore		
		primárnom (%)	sekundárnom (%)	terciálnom (%)
Rudlová	57,98	2,53	24,57	64,99
Rudlová I	49,17	3,34	27,35	61,39
Rudlová II	50,21	2,48	24,42	65,18
Sásová	47,84	2,52	21,14	68,2
Sásová I	41,99	2,59	21,61	68,05
Dolina Baranovo	0	0	0	0

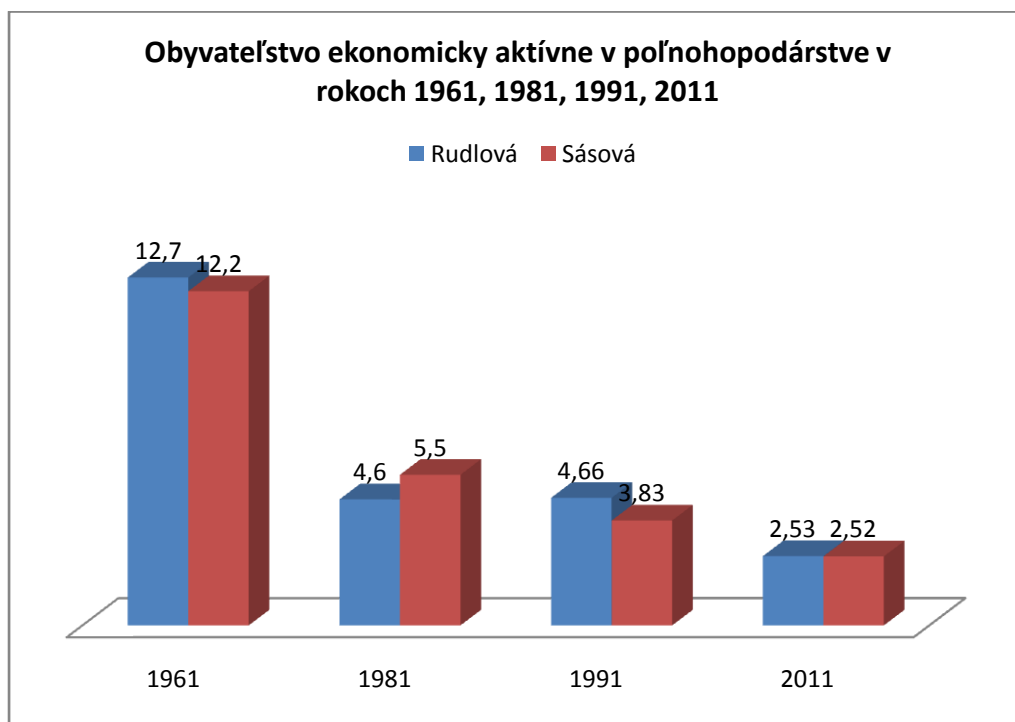
Obr. 21 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (%) v r. 2011

Podľa Obr. 22 vidíme, že zamestnanosť obyvateľstva v priemysle sa od roku 1961 výrazne nemení a pohybuje sa nad 20% ale neprekročí hranicu 30%. V roku 1991 bolo na území Rudlovej zaznamenaný najväčší počet obyvateľov ekonomicky aktívnych v priemysle za sledované obdobie, kde sa od roku 1961 zvýšil počet o 4,02% obyvateľov. V období od roku 1961 po rok 2011 vidíme, že v Sásovej naopak klesá počet obyvateľov zamestnaných v priemysle a tento podiel klesol o 6,96%.

Obr. 22 Obyvateľstvo ekonomicky aktívne v priemysle (%) v r. 1961, 1981, 1991 a 2011

Podľa Obr. 23 vidíme výrazný pokles počtu obyvateľov zamestnaných v poľnohospodárstve na území Rudlovej aj Sásovej. Od roku 1961 po rok 2011 klesol počet obyvateľov o 10,17% na území Rudlovej a na území Sásovej klesol o 9,68%. Výrazný prepád vidíme už v roku 1981.

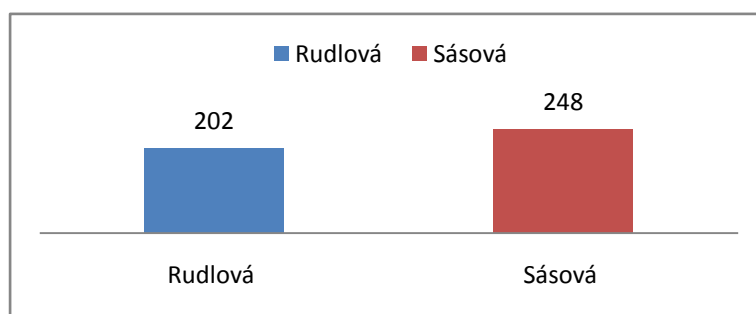

Obr. 23 Obyvateľstvo ekonomicky aktívne v poľnohospodárstve v r. 1961, 1981, 1991 a 2011

6.3.3 Domový a bytový fond

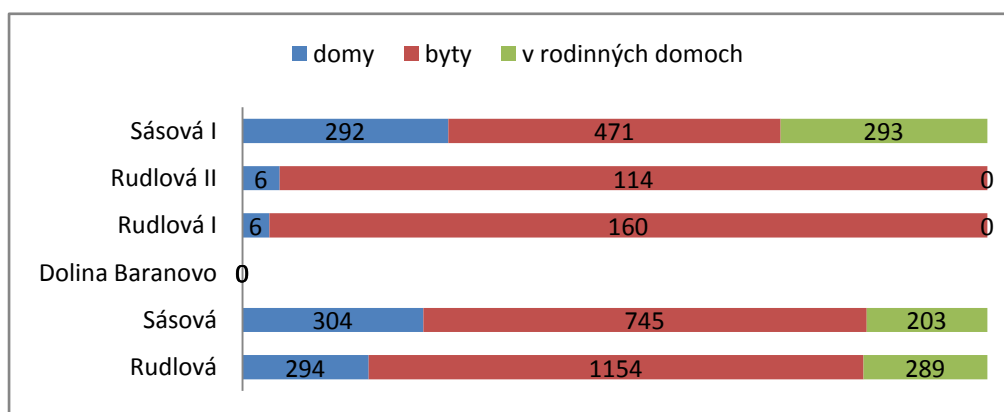
Pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov sa byty považujú za obytnú miestnosť alebo súbor obytných miestností s príslušenstvom usporiadaným do funkčného celku s vlastným uzavretím určeným na trvalé bývanie. Byt by mal mať východ na spoločnú chodbu, schodisko, dvor, ulicu alebo do iných priestorov. Rodinné domy sa považujú za budovy určené na bývanie, kde môžu byť najviac tri samostatné byty a najviac dve nadzemné podlažia a podkrovie a rozlišuje sa samostatný rodinný dom, dvojdom, radový dom a obývané byty v rodinných domoch. Za domy sa považujú všetky budovy určené na bývanie, včítane neobývaných domov, označené súpisným číslom a ďalšie objekty, v ktorých niekto býval alebo v nich v rozhodujúcom okamihu sčítania prenocoval. (Štatistický lexikón obcí Slovenskej republiky, 2011) .

V roku 1961 na území Sásovej a Rudlovej neboli postavené žiadne byty ani domy okrem rodinných domov. Počet rodinných domov v Rudlovej bol 202 a v Sásovej 248.

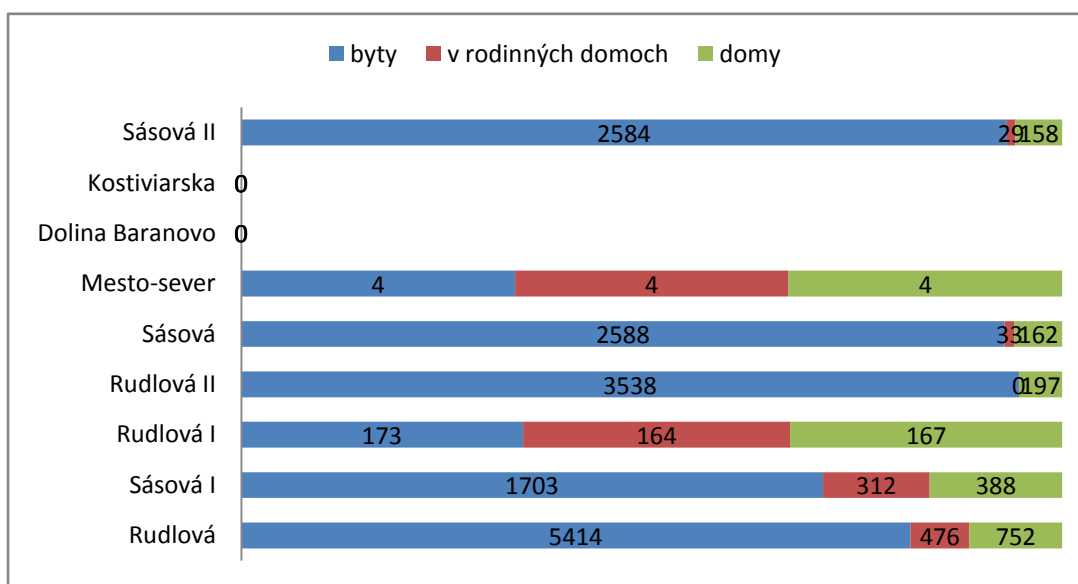
Obr. 24 Domový a bytový fond Sásovej a Rudlovej v r. 1961

Pozorujeme, že v roku 1981 sa počet rodinných domov zvýšil o 92 domov v Rudlovej a v Sásovej sa zvýšil o 56 rodinných domov. Počet bytov v mestskej časti Sásová - Rudlová v roku 1981 bol 1899 a v nasledujúcich rokoch zaznamenávame rast počtu bytov.

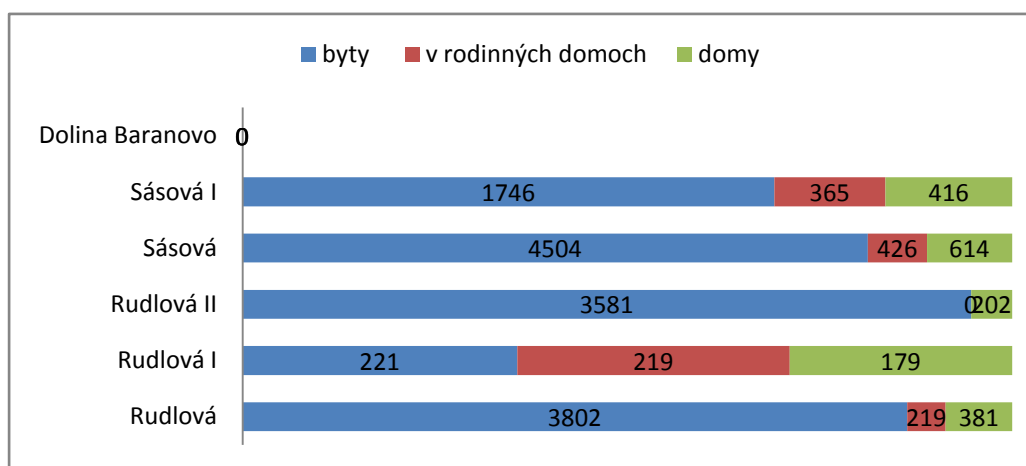
Obr. 25 Domový a bytový fond mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1981

Podľa porovnania Obr. 25 a Obr. 26 sa od roku 1981 po rok 1991 počet rodinných domov zvýšil v Rudlovej o 182 a v Sásovej bol zaznamenaných 33 rodinných domov, čo je oproti roku 1981 pokles, čo súvisí so zmenou hraníc urbanistických obvodov. Kým v roku 1981 bolo na území Sásovej - Rudlovej zaznamenaných 598 domov v roku 1991 ich bolo o 89 menej. Rodinných domov na území Sásovej - Rudlovej pribúda od roku 1981 o 422, s tým súvisí aj vytvorenie nových ulíc a plôch na bývanie. Počet bytov v roku 1991 na území v mestskej časti Sásová - Rudlová bol 8002 bytov a oproti roku 1981 je to výrazný nárast. Za desať rokov sa ich počet zvýšil o 6103 bytov.

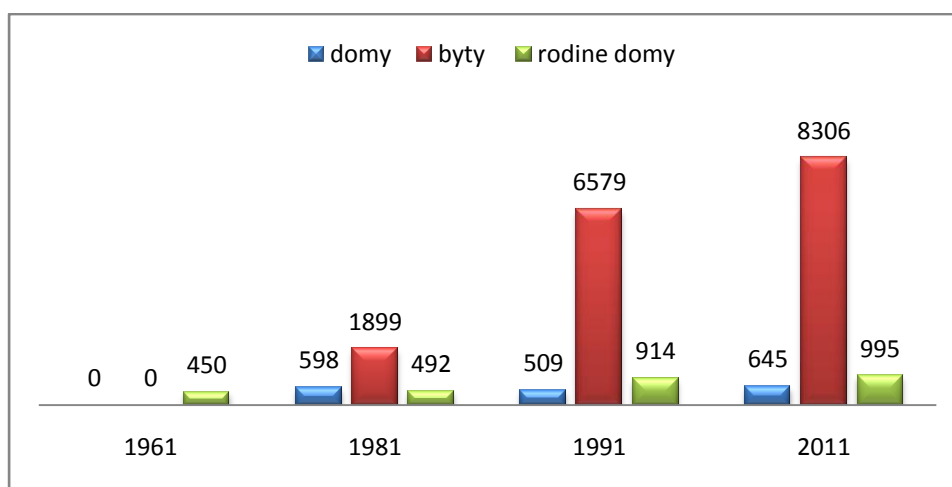
Obr. 26 Domový a bytový fond mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 1991

V roku 2011 sa počet rodinných domov na území od roku 1991 zvýšil na 645. Podľa Obr. 27 je na územnej jednotke Rudlová 3802 bytov a v Sásovej 6250 bytov, čo znamená mierny nárast od roku 1991.

Obr. 27 Domový a bytový fond mestskej časti Sásová - Rudlová v r. 2011

Podľa Obr. 28 od roku 1961 vidíme vysoký nárast počtu bytov. Do roku 1981 sa na území mestskej časti Sásová - Rudlová sa postavilo 8306 bytov, pribudlo 645 domov a 545 rodinných domov. Územie sa rozrástlo vertikálne aj horizontálne. Za sledované obdobie vidíme že, od roku 1981 po rok 1991 je najväčší nárast vo výstavbe bytov, ktorých je zaznamenaných až o 4680 bytov viac. A taktiež aj výstavba rodinných domov v tomto období má najväčší skok. Počet rodinných domov sa zvýšil o 422. Ostatných domoch v tomto období ubudlo o 89. 1727 nových bytov pribudlo v období roku 1991 až 2011. Počet rodinných domov sa v tomto období navýšil, ale už nemá taký prudký nárast ako to bolo medzi rokmi 1981 a 1991.

Obr. 28 Domový a bytový fond mestskej časti Sásová - Rudlová v rokoch 1961, 1981, 1991 a 2011

Pri týchto výsledkoch vidíme prepojenosť sociálno-demografickej subštruktúry s funkčnou a morfológickou subštruktúrou, kde vo zväčšovaní sa plôch funkčných areálov a zastavaného územia, pozorujeme zvyšovanie počtu rodinných domoch, bytov a následne zvyšovanie počtu obyvateľov v jednotlivých územných jednotkách. Prepojenosť najlepšie vidieť v areály bývania, ktorý sa zväčšuje a následne sa zvyšuje aj počet obyvateľov. Požiadavky obyvateľov na priestor majú vplyv aj na ostatné funkčné areály, kde vidíme zväčšovanie plôch terciálnej sféry a zväčšovanie areálov rekreácie. Zvyšovanie počtu obyvateľov malo dopad aj na cestnú sieť, ktorá sa v sledovanom období zahusťovala a vytvárali sa nové ulice a cesty. Počet parkovísk sa zvyšovaním počtu obyvateľov taktiež zväčšoval, ale v súčasnosti vidíme nedostatok plôch na parkovanie, pretože sa v minulosti nepočítalo, že obyvatelia budú mať viac áut ako je parkovacích miest.

DISKUSIA

Dosiahnuté výsledky pri tvorbe máp výrazne ovplyvňuje digitalizácia analógových údajov pomocou softvéru Arc GIS. Vektorizácia do digitálnej podoby bola veľmi náročná na čas aj kvôli množstvu materiálu a veľkosti územia. Podľa Feraneca et. al. (1997) považujeme digitalizáciu vo všeobecnosti z hľadiska vynaloženia času a ľudskej práce za najnáročnejším procedúram v rámci GIS. Pri spracúvaní analógových údajov bolo náročné sa vyhnúť chybám, ktoré mohli vzniknúť pri nepresnosti pri vektorizácii údajov. Takéto chyby sa mohli neskôr odraziť pri porovnávaní časových období a deformovať celkové výsledky.

Matlovič (1998) v práci sa zaoberá výskumom sídelnej štruktúry mesta Prešova, kde rozoberá viac rokov a porovnával vývoj územia. My sme si taktiež vybrali viaceré roky pre porovnanie na poukázanie vývoja jednotlivých subštruktúr. Vzhľadom na to, že sme si nevybrali celé územie mesta Banská Bystrica, ale vývoj mestskej časti Sásová - Rudlová, vybrali sme si iba určité typologické jednotky, vhodné pre naše územie, ktoré rozoberá Matlovič (1998) vo svojej práci. Vo výskume funkčnej subštruktúry sme sa nestretli s areálom historického jadra ako Popjaková (1998) vo svojom výskume na území mesta Bardejov, lebo historické jadro Banskej Bystrice sa nachádza mimo nášho územia. Ale tak ako autorka sme nebrali do analýzy nemestské formy využitia zeme ako lesné porasty a poľnohospodárke pozemky. Pri skúmaní sociálno-demografickej štruktúry sme nemohli urobiť taký široký výskum ako Matlovič (1998), kde sa zaoberá aj minulými rokmi tejto subštruktúry, kvôli nedostatku archívneho materiálu k základným sídelným jednotkám nášho územia na štatistickom úrade. Jeho práca nám pomohla pri vedení ako má vyzeráť celková štruktúra výskumu a kde máme zamerať pozornosť.

Ako upozorňujeme v inej práci (Matlovič, 2002), najvyššou dynamikou sa vyznačuje sociálno-demografická intraurbánna štruktúra, naopak najvyššou rezistenciou na zmeny sa vyznačuje morfológická intraurbánna štruktúra, pričom zmeny sociálno-demografickej intraurbánnej štruktúry sa následne premietajú do zmien funkčnej i morfológickej intraurbánnej štruktúry. V našom výskume taktiež vidíme, že prepojenie subštruktúr a najviac sa odráža v dynamike sociálno-demografickej subštruktúry.

ZÁVER

Myslíme si, že stanovené ciele sa podarilo splniť podľa očakávania. Jednotlivé čiastkové ciele sme naplnili.

Dôležitým čiastkovým cieľom bolo vyhľadanie archívneho materiálu ako historické mapy, ktoré sú dostupné cez mapové portáli alebo aj v archívoch Útvaru hlavné architekta Banskej Bystrice. Z monografií boli dostupné letecké snímky, i keď leteckú snímku sa nám nepodarilo nájsť na konkrétny skúmaný rok 1985, veľmi nám pomohla letecká snímka z roku 1987. Najlepšie sa spracovávala súčasnosť, kde sme podľa ortofotosnímkov a terénneho prieskumu zhodnotili zmeny, ktoré nastali. Vo vypracovávaní sociálno-demografickej subštruktúry sme sa museli riadiť rokmi sčítania obyvateľov, bytov a domov. Snažili sme sa vybrať roky, ktoré sa približujú k rokom 1955, 1985, 1990 a k súčasnosti. Štatistické lexikóny sme si vybrali za roky 1961, 1981, 1991 a 2011. Údaje v nich zaznamenávajú počet obyvateľov, vekovú štruktúru obyvateľov, ekonomickú aktivitu, domový a bytový fond. Na štatistickom úrade nám boli poskytnuté aj ďalšie údaje ako vzdelanostná štruktúra, religiózna štruktúra a národnostná štruktúra pre základné sídelné jednotky ale iba pre rok 2011. Za ostatné roky nám nevedeli poskytnúť informácie kvôli absenciám archívnych údajov.

Pri splnení druhého čiastkového cieľu sme mali najviac práce, vzhľadom na to, že vypracovať grafické podklady GIS metódou boli časovo náročné. Myslíme, že sme tieto podklady vypracovali autenticky k jednotlivým rokom.

Pri komparácii máp morfolologickej a funkčnej subštruktúry intravilánu z rokov 1955, 1985, 1990 a súčasnosti sme dospeli k významným výsledkom. Od roku 1955 sa morfológia zreteľne zmenila, tým, že využitie okolitej poľnohospodárskej krajiny sa stala domovom pre veľké množstvo ľudí, výstavbou rodinných domov a hromadnej bytovej zástavby. S tým sa celkovo zmenila vnútorná štruktúra územia a postupne sa transformovala, a reagovala na požiadavky daného obdobia. V roku 1985 vidíme postupné prepojenie Sásovej a Rudlovej zástavbou. Najväčšie zmeny v tomto roku vidíme v južnej až juhozápadnej časti Sásovej - Rudlovej. Taktiež sa nové domy stavali východne od Sásovej. Na území Rudlovej vidíme, že nové domy vyplňajú voľné parcely v celom intraviláne s väčšou koncentráciou v západnej časti a severovýchodnej časti. Viacpodlažnej blokovej zástavby z 80.- 90. rokov 20. storočia, sa začínala v roku 1985 realizovať v juhozápadnej časti Sásovej - Rudlovej, ďalej pokračuje stredom intravilánu a tiahne sa severne až severovýchodne. V súčasnosti vidíme vznik nového subtypu, kde dominuje zástavba s vilovými rodinnými domami zo začiatku 21. storočia. Pri identifikácii funkcie územia bolo pomerne náročné identifikovať jednotlivé

areály na území z archívneho materiálu. Komparáciou všetkých archívnych materiálov sme sa snažili o čo najlepší obraz funkcií v minulosti. Funkcie územia sa postupom času tiež menili v závislosti s výstavbou sídliska ale aj inej výstavby. Od roku 1955 pribudli ďalšie areály práce, kde sa výstavbou škôl, obchodov, výskumného ústavu a univerzity zväčšila ich plocha. Rýchla výstavba sídliska sa odráža v mestsky nevyužitých areáloch, ktoré sa po dostavbe zmenili na areály bývania alebo areály rekreácie. Niektoré plochy náhlou výstavbou a v niektorých častiach nerealizáciou plánu päťročnice zostali mestsky nevyužité. Mestsky nevyužitými plochami sa stali aj plochy, ktoré stratili svoju funkciu v priebehu času. Narastanie počtu obyvateľov sa odrazilo výstavbou sídliska, kde badať nárast počtu obyvateľov v roku 1981, ale najväčší skok je zaznamenaný v roku 1991, kedy je už po výstavbe a ľudia trvalo bývajú novopostavených bytoch. Zamestnanosť obyvateľstva sa takisto menila a výrazné zmeny vidíme zamestnanosti v poľnohospodárstve, kde sa znížil počet obyvateľov. V súčasnosti vidíme, že obyvateľstvo je zamestnané najviac v službách.

Tým, že mestská časť Sásová - Rudlová má veľmi dobrú lokalizáciu, nachádza sa na južne a juhozápadne orientovaných svahoch a nad hranicou inverzie, ľahkú dostupnosť dopravou a pekné prostredie v blízkosti prírody, vytvára veľký potenciál pre ďalší rozvoj tohto územia. V dnešnej dobe sa vybavenie a služby na území postupne prispôbujú potrebám ľudí, ktorí sa prisťahovali na územie v 80. rokoch 20. storočia a badať to hlavne vo zväčšovaní plôch terciálnej sféry. Vidíme potenciál vo vytváraní nových obchodných priestoroch v centre sídliska, kde sú rezervy v nevyužitých plochách, priestoroch a objektoch. Nevyužité plochy majú potenciál aj pri vytváraní nových parkovacích miest. V súčasnosti pozorujeme zlepšovanie bytového fondu, ako napríklad zatepl'ovaním a opravovaním bytoviek, ale taktiež v rekonštrukcií rodinných domov. Z analýzy tiež vyplýva nedostatočná vybavenosť službami, ubytovaním a taktiež chceme poukázať na fakt, že infraštruktúra v niektorých častiach má okolo 30 rokov, čo sa odráža aj v jej kvalite. Perspektívu v ďalšom raste v mestskej časti vidíme v severovýchodnej časti územia, ktoré sú vhodné na výstavbu nových foriem bývania.

RESUMÉ

Significant transformation of residential structure of the district Sásová - Rudlová took place after 1966, when Sásová and Rudlová that previously were separate settlements, joined the town of Banská Bystrica. Using GIS techniques, we have created maps of morphological and functional substructures for the years 1955, 1985, 1990 and the present. When working with maps and results we have analyzed development of the zone by comparative method. In examining cartographic products we apply cartographic methods. We have analyzed the data of the census by using mathematical and statistical methods for the years 1961, 1981, 1991 and 2011. From created graphic materials using the methods of cause and effect we found out the relationships in the residence and we reviewed the changes in the residential structure that have taken place in the reporting period. Historical method we applied while working with our historical maps for the selected area. When analyzing the morphological substructure we identified in 1955 in the subtype with the dominance of single-family houses with gardens before the year 1950. In the following years the construction developed on the edges of this subtype and in 1985 marked a new subtype. In Sásová we have identified a subtype dominated by Single-family buildings from 50's - 60's of the 20th century. In the south and southwest Sásová the subtype is dominated by villa homes from the 70's - 90's of the 20th century. In Rudlová we identify this subtype in the whole territory but with a greater concentration in the western and north-eastern parts. Through the centre of Sásová - Rudlová was carried out construction of residential houses belonging to subtype dominated multi-storey block development of 80's - 90's of the 20th century and this subtype stretches to the north and northeast. Subtype dominated by recreational element is located in the southwest and northwest area which since 1985 slightly increased. With preparation of documents for functional substructure we found out the dominance of housing sites from 1955 to the present. Apart from family homes in the form of land use and we also identify the blocks of flats. Blocks of flats in 1985 are located in the territory between Sásová and Rudlová and in the northern territories. Until 1990 the northern part of the area increases the area of residential houses and public green. The primary sector in the territory progressively vanishes. The area of tertiary sector from 1955 to the present increases mainly with the construction of kindergartens, primary schools, universities, Topographic Institute and shopping centres. A significant increase in the population of Sásová - Rudlová we have recorded in 1991 when Sásová is finally completed. When analyzing socio-demographic substructure we found out that during the entire period, the

number of dwellings increased significantly and moderately increased also the number of houses. There is a decrease of the population in this area since 1991. We see a significant change in the pursuit of the economically active population where in 2011 the employment in the primary sector is very low in comparison with 1961. We could not influence the absence of certain archival materials but with available materials we believe we have achieved the objectives and effectively evaluated the transformation of residential structure of the district Sásová - Rudlová.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

1. BARAN, V. 2002. *Banská Bystrica v geografickej realite času a priestoru*, Banská Bystrica. 180 s. ISBN 80-8055-706-3
2. BARAN, V. – BAŠOVSKÝ, O. 1998. *Geografia sídiel*. 1. vyd. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Fakulta prírodných vied, 1998. 170 s. ISBN 80-8055-182-0.
3. CONZEN, M.R.G. 1962. The Plan Analysis of an English City Centre. In: Norberg, K. (ed.): *Proceedings of the IGU symposium in urban geography. Lund studies in geography, series B – human geography* Nr.24, s. 383 – 414.
4. CURDES, G. Spatial organization of towns at the level of the smallest urban unit: plots and buildings. MONTANARI, A., G. CURDES. *Urban landscape dynamics: a multi-level innovation process*. Brookfield, USA: Avebury, 1993, 281 - 294. Avebury urban Europe series. ISBN 978-1856282031.
5. DEMEK, J. 1987. *Úvod do štúdia teoretickej geografie*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1987. 248 s. UDS 067-162-87
6. Federativní statistický úřad. 1984. *Statistický lexikon obcí ČSSR 1982*. 2. vyd. Praha: SEVT, 1984. 1724 s.
7. FERANEC, J. 1997. Analýza zmien krajiny aplikáciou diľkového prieskumu Zeme. In: *Geographia Slovaca*. ISSN 1210-3519, roč. 13, 64 s.
8. IVANIČKA, K. 1983. *Základy teórie a metodológie socioekonomickej geografie*. 1. vyd. Bratislava : SPN, 1983. 448 s.
9. KAVAN, J. 1984. *Zonálne štruktúry*. Bratislava: FA SVŠT (STU), 1984. 285 s. In: SUPUKA, J. a kol., 2000. *Ekológia urbanizovaného prostredia*. 2. vyd. Zvolen: Technická univerzita, 2000. 223 s. ISBN 80-228-0964-0
10. KMEŤ, S., 1989. *Z histórie a súčasnosti Banskobystrického okresu*. 2. vyd. Martin: Vydavateľstvo Osveta, Š.P., Martin, 1989. 518 s. ISBN 80-217-0051-3.
11. KOLLÁR, J. 2015. *Sásová v obrazoch 1900- 1965*. Banská Bystrica: A grafik spol, s.r.o. Banská Bystrica, 2015. 63 s. ISBN 978-80-972004-0-4
12. KOLEKTÍV AUTOROV. 1978. *Retrospektívny lexikón obcí ČSSR 1850-1970*. 2. vyd., Praha : Federální statistický úřad ve spolupráci s Ministerstvom vnitra ČSSR, 1978. 1184 s.
13. KOREC, P. 1989. *Ekonomická geografia I*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 1989. 161 s. ISBN 80-223-0155-8

14. KRAMÁRIK, J. 2002. *Územná ochrana prírody a krajiny*. Mapa 1:500 000. Atlas krajiny Slovenskej republiky. Ministerstvo životného prostredia SR, Slovenská agentúra životného prostredia Banská Bystrica. 1. vyd. Bratislava: 2002. ISBN 80-88833-27-2 96
15. LAPIN, M. a kol. 2002. *Klimatické oblasti*. Mapa 1 : 1 000 000. Atlas krajiny Slovenskej republiky. Ministerstvo životného prostredia Bratislava, Agentúra životného prostredia Banská Bystrica, 2002. ISBN 80-88833-27-2
16. LISZEWSKI, S. 1978. Tereny miejskie, podział i klasyfikacja. In: *Folia geographica Acta universitatis lodziensis*, ser. 2, č. 15. 3-33 s. ISSN 0208-6123
17. MAIK, W. 1992. *Podstawy geografii miast*. Uniwersytet Mikołaja Kopernika Toruń, 120s.
18. MALÍK, M. a kol. 2002. *Hydrologické pomery*. Mapa 1 : 1 000 000. Atlas krajiny Slovenskej republiky. Ministerstvo životného prostredia Bratislava, Agentúra životného prostredia Banská Bystrica, 2002. ISBN 80-88833-27-2
19. MATLOVIČ, R. 1993. *Morfogenetické typy vnútornej štruktúry mesta Prešov*. In: Novodomec, R. (ed): *Geografia- aktivity človeka v krajine*. 1993, s 150-159. ISBN 80-8869-70-77
20. MATLOVIČ, R.. 1994. Morfologicko- genetický prístup v kontexte geografického bádania vnútornej štruktúry mesta. Prešov. In: *Urbánne a krajinné štúdie*. 1994, Nr. 1. ISBN 80-7097-29-20, s 84- 94.
21. MATLOVIČ, R. 1998. Geografia priestorovej štruktúry mesta Prešov. In: *Geografické práce*, roč. 8, č. 1. ISBN 80-88885-33-7, 261 s.
22. MATLOVIČ, R. 2001. Transformačné procesy a ich efekty v intraurbánných štruktúrach postkomunistických miest. In: *Geografické štúdie* 8. 2001. ISBN 80-8050-453-9, s. 73-81.
23. MATLOVIČ, R. 2002. Teoreticko-metodologický rámec komplexnej geografickej interpretácie priestorovej štruktúry mesta, In: *Folia geographica* 6. ISSN 1336-6157, r. 38, Prešov, s. 127 – 143.
24. MATLOVIČ, R. 2004. Tranzitívna podoba mesta a jeho intraurbánných štruktúr v ére postkomunistickej transformácie a globalizácie. In: *Sociológia – Slovak Sociological Review*. 2004. ISSN 1336-8613, roč. 36, č. 2, s. 137-158.
25. MATLOVIČ, R. – SEDLÁKOVÁ, A. 2004. Suburbanizácia – transformačný proces priestorovej organizácie poskomunistických miest (empirický príklad Prešova). In

- Folia Geographica* 7. Bratislava : Prešovská univerzita, 2004. ISSN 1336-6149, s. 75-103.
26. ONDROŠ, S. – KOREC, P. 2006. Súčasné dimenzie sociálno- demografickej priestorovej štruktúry Bratislavy. In: *Sociológia* 38, 2006. ISSN 1336-8613 č. 1, s 49-82
 27. PECNÍK, M.– SKLENKA, V. 2010. *Sásová a Rudlová- monografia obcí*. Banská Bystrica: Centrum pre rozvoj cestovného ruchu, 2010. 212 s. ISBN 978-80-970078-1-2
 28. POPJAKOVÁ, D. 1998. Funkčné využitie intravilánu mesta Bardejov. In: *Folia Geographica* 1. 1998, Prešov: Prešovská univerzita, 1998. ISSN 1336-6149, s 303-316.
 29. SUPUKA, J. 2000. *Ekológia urbanizovaného prostredia*. Zvolen: Technická univerzitavo Zvolene, 2000. 223 s. ISBN 80-228-0964-0
 30. SMATANOVÁ, E. 1999. Problémy nadštandardného bývania v Bratislave. In: *Folia Geographica* 3. 1999. ISSN 1336-6149 s. 361-369.
 31. SVETLÍK, J. 1978. *Plánovanie a výstavba miest a obcí*. Bratislava: ALFA. 1978. 248 s.
 32. SMATANOVÁ, E. 1999. Problémy nadštandardného bývania v Bratislave. In: *Folia Geographica* 3. 1999. ISSN 1336-6149, s. 361-369.
 33. SÝKORA, L. 1999. Proměny vnitřní prostorové struktury postkomunistické Prahy. In: *Folia Geographica* 3. 1999. ISSN 1336-6149, s. 98-103.
 34. Štatistický úrad Slovenskej republiky v spolupráci s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky. 1994. *Štatistický lexikón obcí Slovenskej republiky 1992*. Bratislava: ŠEVT, 1994. 279 s. ISBN 80-88707-01-3.
 35. Štatistický úrad Slovenskej republiky v spolupráci s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky. 2014. *Štatistický lexikón obcí Slovenskej republiky 2011*. Bratislava: Štatistický úrad SR, 2014. 336 s. ISBN 978-80-8121-368-7.
 36. ŠTEIS, R. 1981. *Sídelné štruktúry- územné plánovanie miest*. Bratislava: Slovenská vysoká škola technická v Bratislave, 1981. 279 s.
 37. SUPUKA, J. – VREŠTIAK, P. 1984. *Základ tvorby parkových lesov*. Bratislava: Veda, Vydavateľstvo slovenskej akadémie vied, 1984. 228 s.
 38. Ústřední komise lidové kontroly a statistiky a ministerstvo vnitra. 1965. *Statistický lexikon obcí ČSSR 1965*. Praha: SEVT, 684 s.
 39. Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon)

ZOZNAM PRÍLOH

Mapa č. 1

Mapa č. 2

Mapa č. 3

Mapa č. 4

Mapa č. 5

Mapa č. 6

Mapa č. 7

Mapa č. 8

Fotografia č. 1

Fotografia č. 2

Fotografia č. 3

Fotografia č. 4

Fotografia č. 5

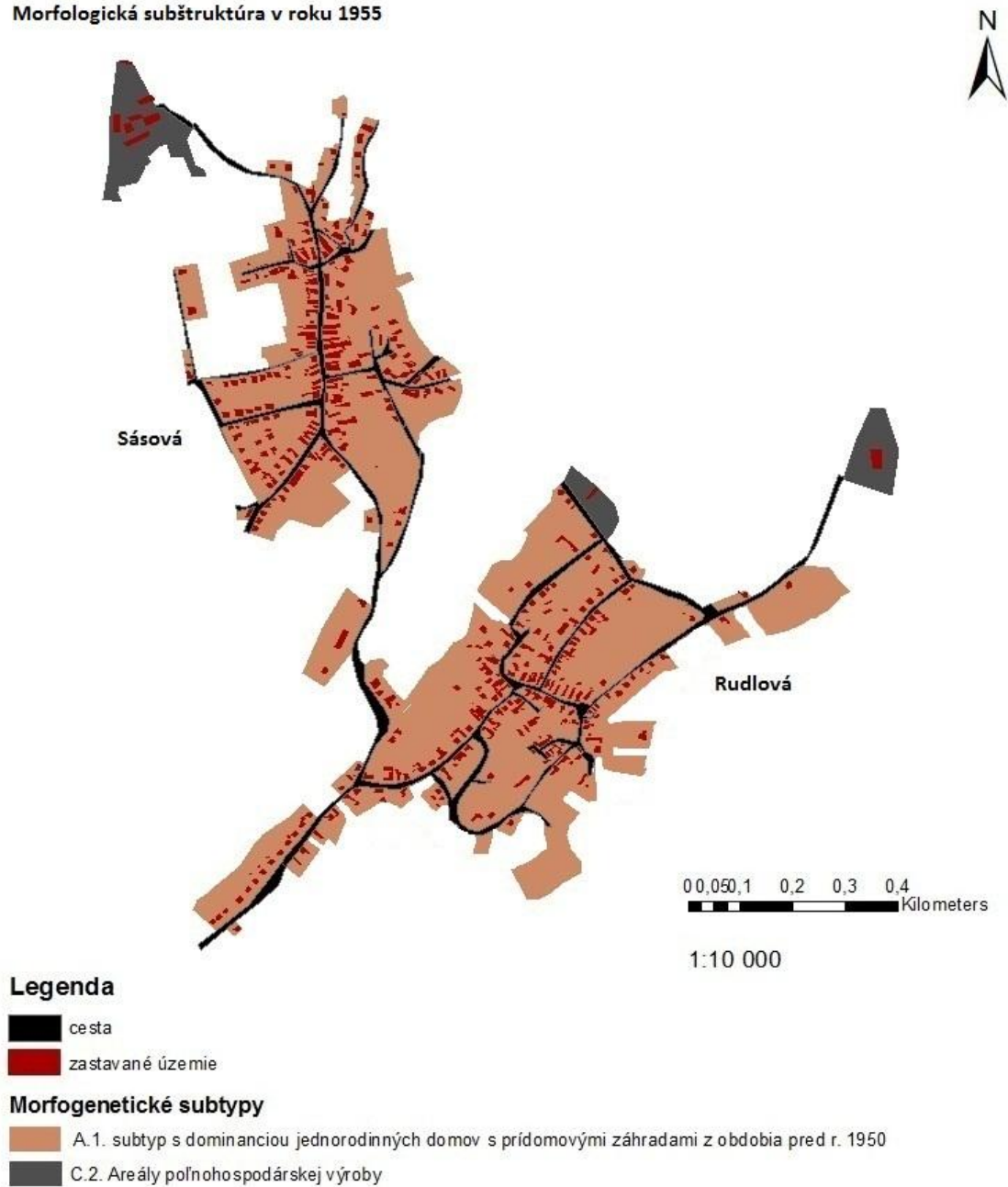
Fotografia č. 6

Fotografia č. 7

Fotografia č. 8

Mapa č. 1

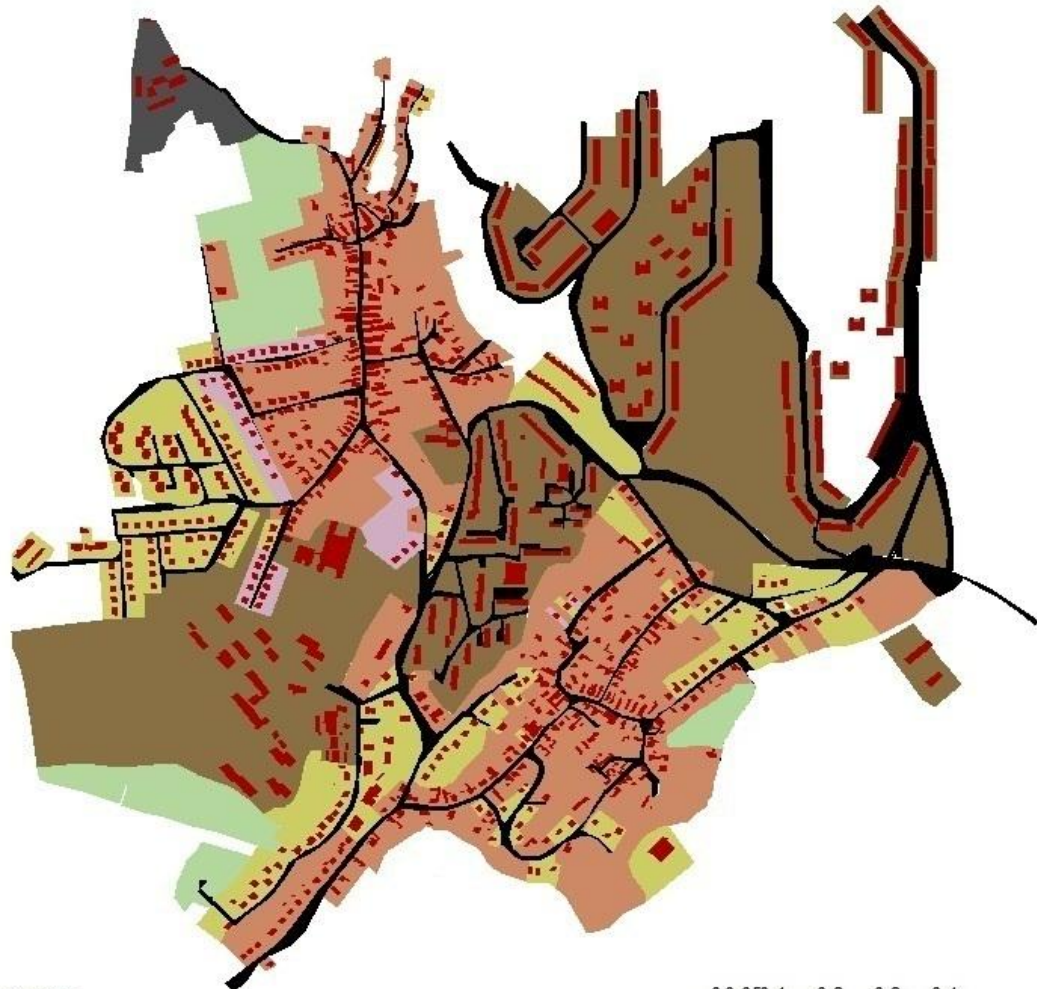
Sásová a Rudlová
Morfologická subštruktúra v roku 1955

Autor: Bc. Eliška Pilátová
Zdroj: Letecká snímka rok 1955 (Pecník, Sklenka, 2010)
Topografická mapa rok 1964 v mierke 1:10 000 (SAŽP)

Mapa č. 2

Mestská časť Sásová- Rudlová
Morfologická subštruktúra v roku 1985

Legenda

- cesta
- zastavané územie

Morfogenetické typy

- A.1. subtyp s dominanciou jednorodinných domov s prídumovými záhradami z obdobia pred r. 1950
- B.4. subtyp s dominanciou jednorodinnej zástavby z 50.- 60. rokov 20. stor.
- B.5. subtyp s dominanciou vilových domov zo 70.- 90. rokov 20. storočia
- B.8. subtyp s dominanciou viacpodlažnej blokovej zástavby z 80.- 90. rokov 20. storočia
- B.9. subtyp s dominanciou rekreačných prvkov z 80.- 90. rokov 20. storočia
- C.2. Aerály poľnohospodárskej výroby

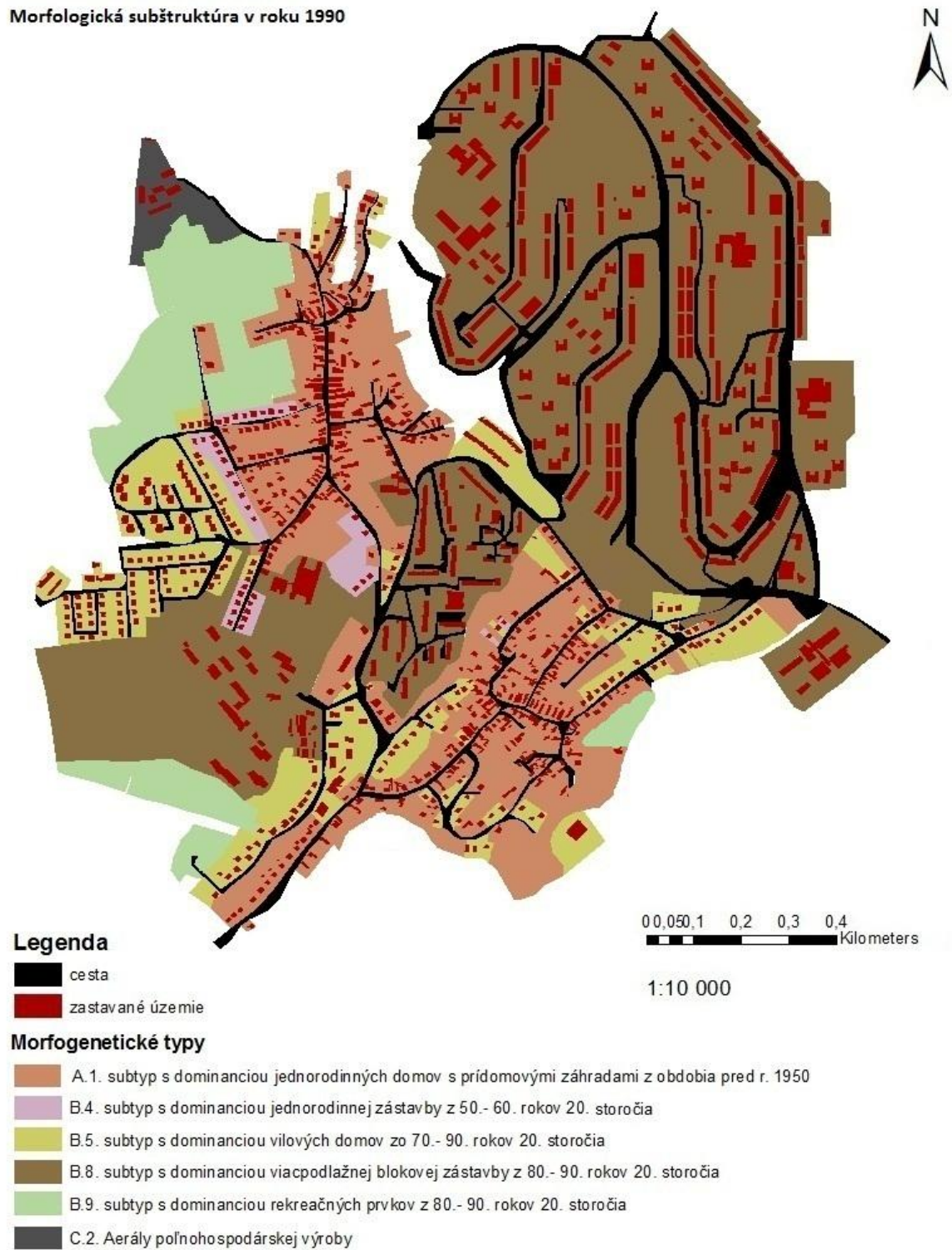
0 0,050,1 0,2 0,3 0,4
Kilometers

1:10 000

Autor: Bc. Eliška Pilátová
Zdroj: Topografická mapa rok 1985 v mierke 1:10000 (ÚhaBB),
Katastrálna mapa rok 1985 (ÚhaBB),
Letecká snímka rok 1987 (Pecník, Sklenka, 2010)

Mapa č. 3

Mestská časť Sásová- Rudlová
Morfológická subštruktúra v roku 1990

Autor: Bc. Eliška Pilátová

Zdroj: Topografická mapa rok 1990 v mierke 1:10000 (WMS služba)

Mapa č. 4

Mestská časť Sásová- Rudlová
Morfologická subštruktúra v súčasnosti

Legenda

- cesta
- zastavané územie

Morfogenetické typy

- A.1. subtyp s dominanciou jednorodinných domov s prídomovými záhradami z obdobia pred r. 1950
- B.4. subtyp s dominanciou jednorodinnej zástavby z 50.- 60. rokov 20. stor.
- B.5. subtyp s dominanciou vilových domov zo 70.- 90. rokov 20. storočia
- B.8. subtyp s dominanciou viacpodlažnej blokovej zástavby z 80.- 90. rokov 20. storočia
- B.9. subtyp s dominanciou rekreačných prvkov z 80.- 90. rokov 20. storočia
- B.10. subtyp s dominanciou vilových domov zo začiatku 21. storočia
- C.3. Areály služieb

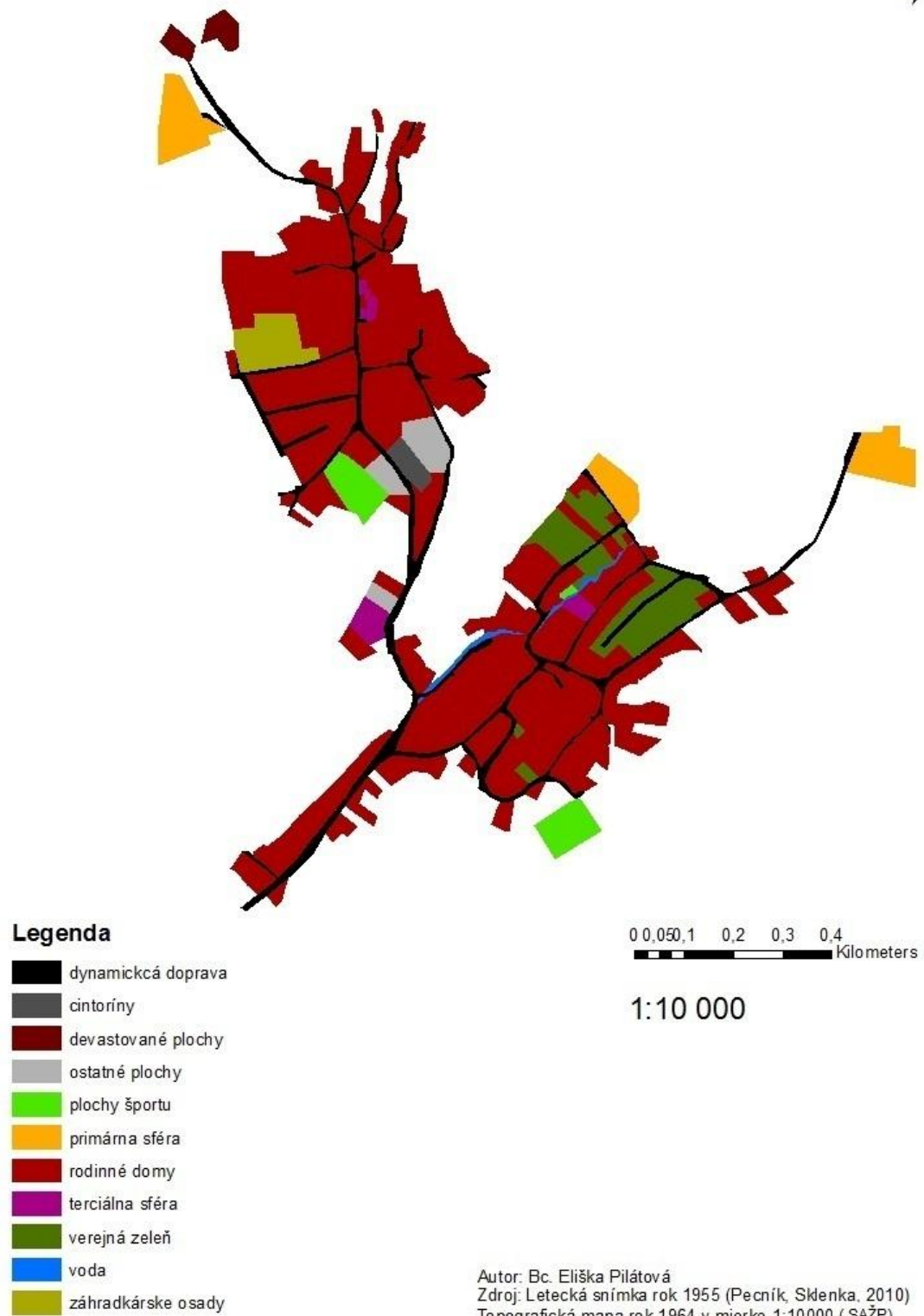
0 0,05 0,1 0,2 0,3 0,4
Kilometers

1:10 000

Autor: Bc. Eliška Pilátová
Zdroj: vlastný terénny prieskum
ortofotosnímky z r. 2010 (Topografický ústav)
ortofotosnímky z r. 2012 (google maps)

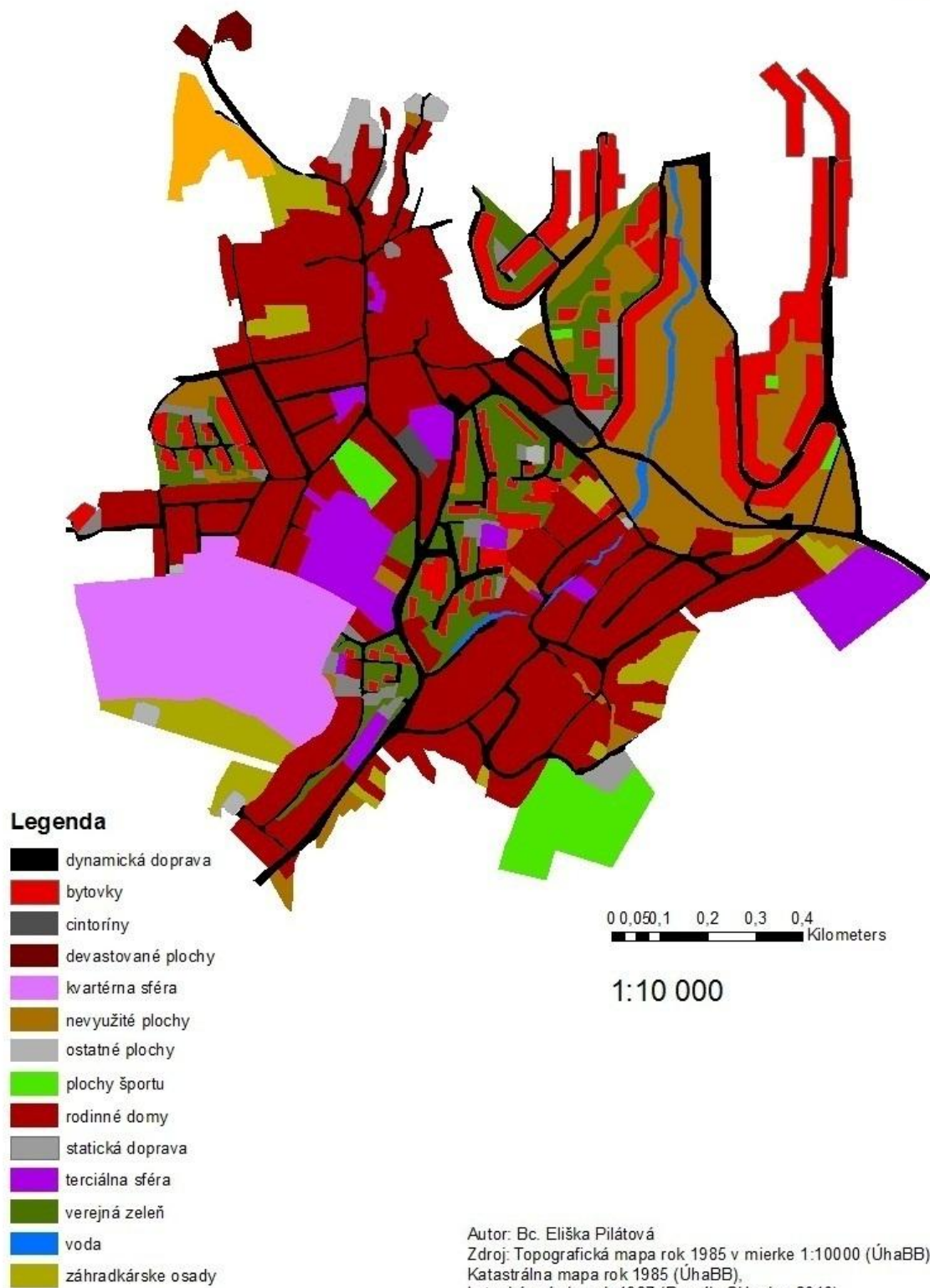
Mapa č. 5

Mestská časť Sásová- Rudlová
Funkčná subštruktúra v roku 1955

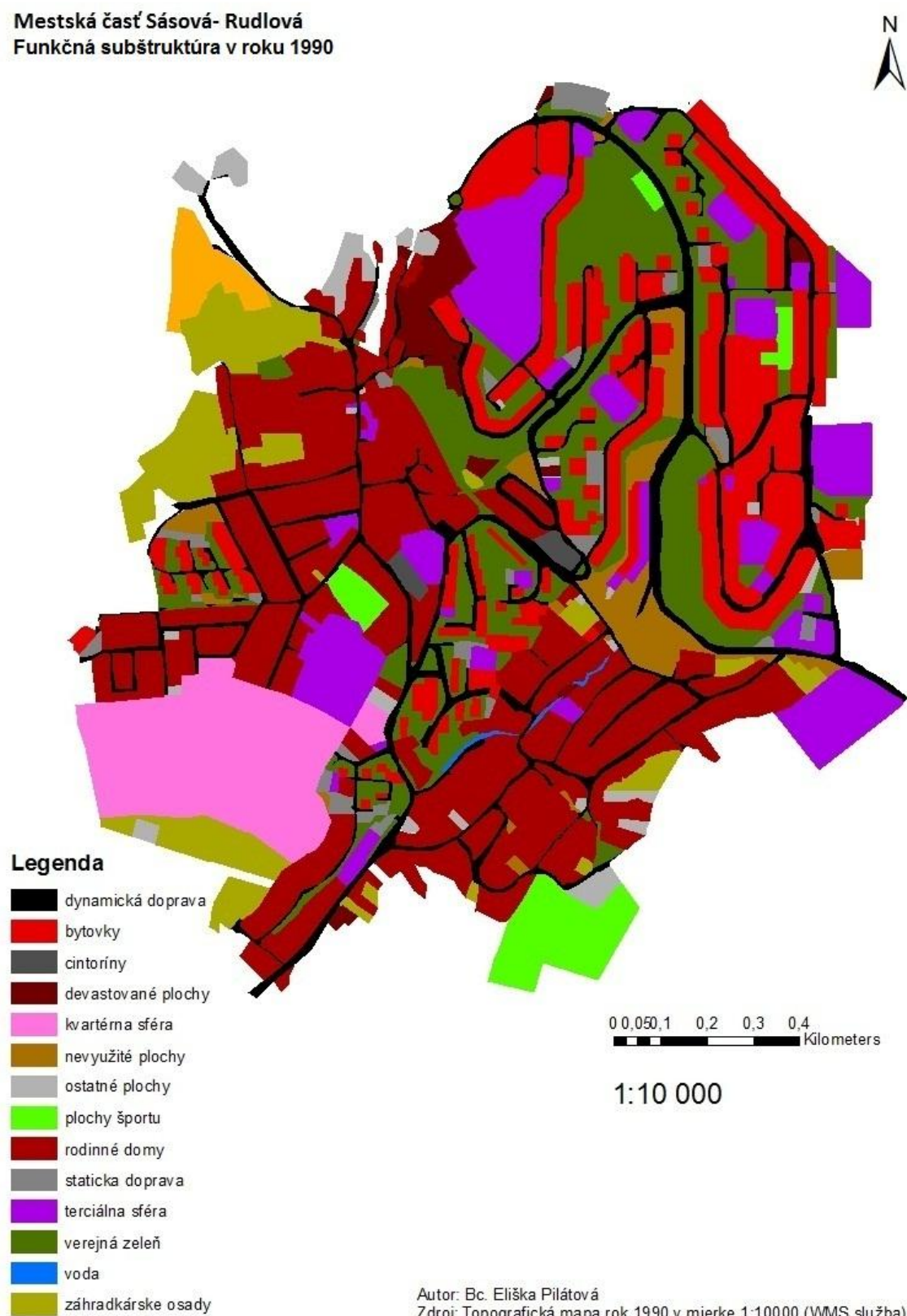
Mapa č. 6

Mestská časť Sásová- Rudlová
Funkčná subštruktúra v roku 1985

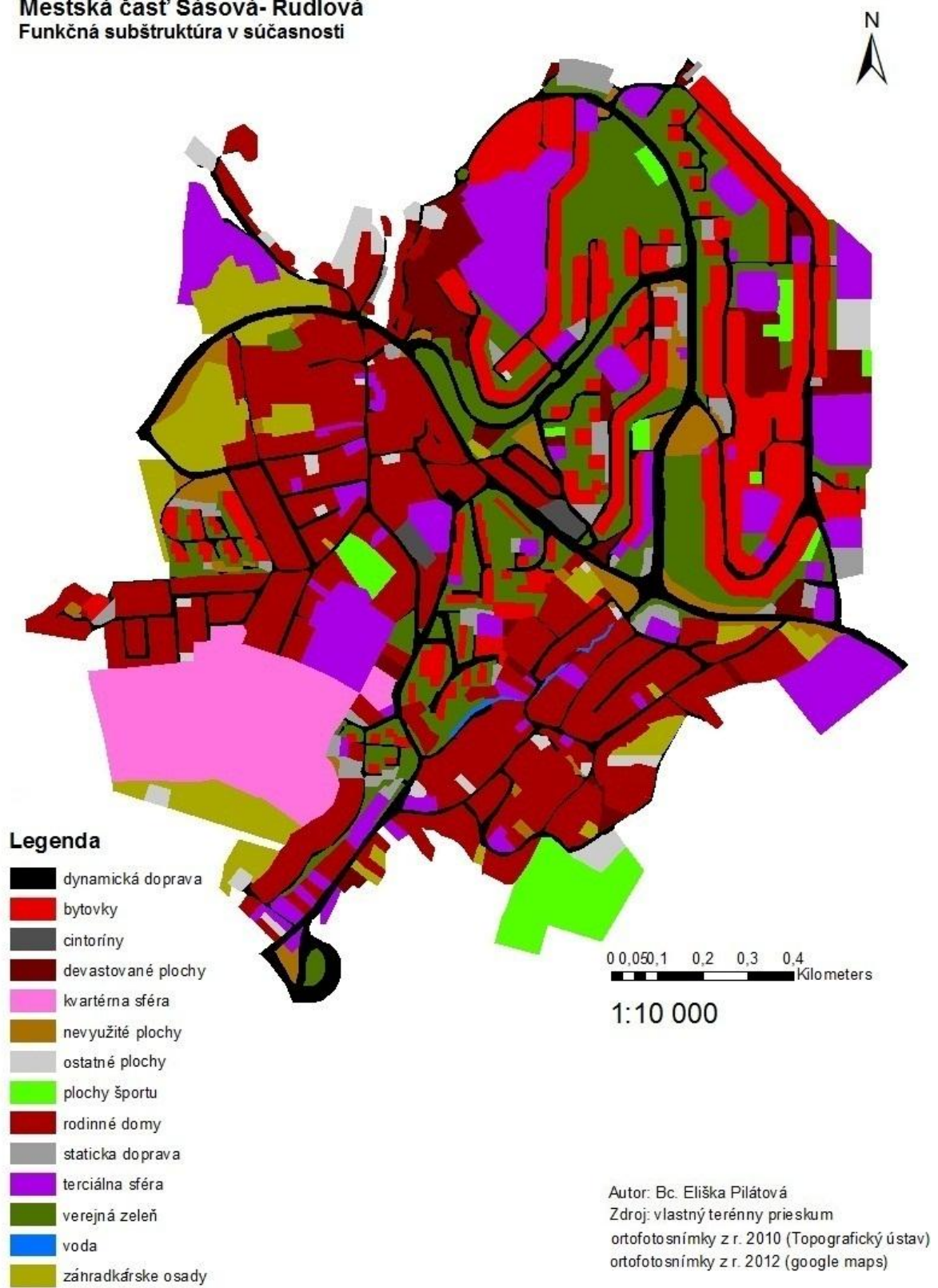
Mapa č. 7

Mestská časť Sásová- Rudlová
Funkčná subštruktúra v roku 1990

Mapa č. 8

Mestská časť Sásová- Rudlová
Funkčná subštruktúra v súčasnosti

Fotografia č. 1

Pohľad na sever z centra Sásovej r. 1962 (Zdroj: Sásová v obrazoch 1900- 1965)

Fotografia č. 2

V centre Sásovej, pohľad smerom na sever r. 2016 (Autor: Bc. Eliška Pilátová)

Fotografia č. 3

Pohľad na základnú školu Tatranská v roku 1985 (Zdroj: <http://vtedy.tasr.sk/>)

Fotografia č. 4

Pohľad na budovu, kde bývala základná škola Tatranská r. 2016 (Autor: Bc. Eliška Pilátová)

Fotografia č. 5

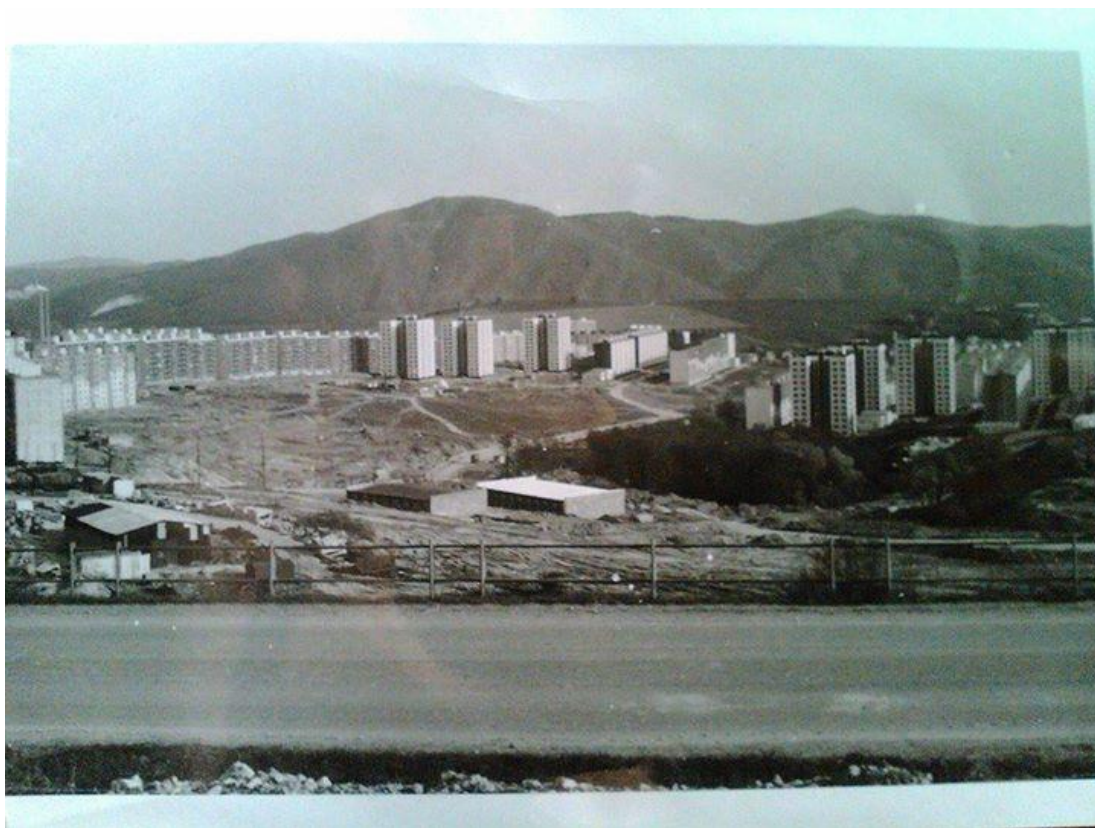
Pohľad zo Stráže smerom na severovýchod r.1963 (Zdroj: Sásová v obrazoch 1900-1965)

Fotografia č. 6

Pohľad smerom na severovýchod na Pánsky diel r. 2016 (Autor: Bc.Eliška Pilátová)

Fotografia č. 7

Pohľad na sídlisko Sásová smerom na juh r. 1987 (Autor: Matej Dorotovič)

Fotografia č. 8

Pohľad na Sídlistko Sásová smerom na juh r. 2016 (Autor: Bc. Eliška Pilátová)